

...gimle
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 36 -16 ARALIK 1975 5 TL.

**fasizm
oyununda**

**Yönetmen
aktör ve
figüranlar**

TÜSTAV

REKTÖRLERİN OYUNU

BIÇİMSEL ÖZERKLİK UĞRUNA İKTİDARLARA TERS DÜŞEBİLENLER ÜNİVERSİTENİN SERMAYE TARAFINDAN İŞGALİ AŞAMASINDA SERMAYEYİ ÖDÜLLENDİRMekten ÇEKİNMEDİLER. ÜNİVERSİTELERİN KOMANDO İŞGALİ ALTINA GİRMESİNE SES ÇIKARMADILAR. ÜNİVERSİTELERİN DEVRİMCİLERE KAPATILMASI KONUSUNDA HÜKÜMETLE AYNI MASAYA OTURABİLDİLER.

8 Aralık'ta üniversite rektörlerinin Başbakan ve bazı bakanlarla yaptıkları toplantı ve onu izleyen bazı gelişmeler, sermaye iktidarının üniversitelerde hazırladığı oyunun ana hatlarını ortaya koydu. Oynun, üniversiteleri hangi yolla olursa olsun sermayenin tam kontrolü altına almak olduğu ortaya çıktı.

Üniversitelerin kapitalist toplumda belli işlevleri var. Bunlardan birincisi, burjuva ideolojisinin oluşturulduğu ve yayıldığı bir merkez olmaları. İkincisi ise, sermaye düzeninin gerektirdiği elemanları yetiştirmesi. Bu iki noktada bugün kuşku kalmadı. Üniversitelerin sorununun, iktidara idari ilişkileri ile sınırlı olmadığı anlaşıldı. Tartışma, özerklikten yana - özerkliğe karşı olma platformundan çıktı. Hem sermaye için hem de sermayenin karşısında yer alanlar için. Üniversitelerin yasal özerkliği, sermayenin üniversiteleri kontrolü altına alma çabası içindeki sınırlayıcı ağırlığını yitirdi. Buna karşılık, üniversitenin sermaye ve örgütleri tarafından işgali aşamasına gelindi.

"AYDINLATMA YAN AYDINLAR" İŞBAŞINDA

Bu arada, üniversite kodamanlarının özerklikten ne kadar yana oldukları da açığa çıktı. Biçimsel özerklik uğruna iktidarlara ters düşebilenler, üniversitenin sermaye tarafından işgali aşamasında, sermayeyi ödüllendirmekten çekinmediler. Üniversitelerin komando işgaline girmesine ses çıkarmadılar. Üniversitelerin devrimcilere kapatılması konusunda hükümetle aynı masaya oturabildiler. Birkaç yıl öncesinin ilerlilik-gericilik tartışması geride kaldı. Sermayenin güdümünde eğitim-halktan yana eğitim karşıtlığında üniversite kodamanları sermayenin safında yer aldılar.

Bugün varılan aşamayı, rektörler toplantısından sonra MHP organı gazete şöyle açıkladı: "Başbakan Demirel bu toplantıyı on yıl evvel yapmak ist-

teseydi belki üniversiteden bazı şahıs veya gruplar bu daveti reddetmeyi büyük bir kahramanlık sayacaklardı. Ama o günler geçmiş ve üniversite vazife şuuruna sahip, mesuliyet sahibi kimselerin hakim bulunduğu bir müessese olmakta büyük mesafe kaydetmiştir." "Kaydedilen mesafe", rektörlerin, "öğrenci olaylarının önlenmesi için üniversiteler bünyesinde içinde rektöre bağlı bir polis örgütü kurulmasını" MSP'li İçişleri bakanından istemeleriyle de görüldü.

Üniversitelerin kapitalist toplumda belli işlevleri var. Bunlardan birincisi, burjuva ideolojisinin oluşturulduğu ve yayıldığı bir merkez olmaları. İkincisi ise, sermaye düzeninin gerektirdiği elemanları yetiştirmesi. Bu, saptanması gereken ilk nokta. Saptanması gereken ikinci nokta da şu: Üniversiteler bu temel nitelikleri gereği, burjuvazinin alt kesimlerinin ve mülk sahibi ara tabakaların düzene karşı ilk tepkilerinin hedefi olabiliyor. Büyük burjuvazinin iktidarda bu kesimlerle yaptığı uzlaşmalardan egemen ideolojinin düzgün işleminin ettilenmemesi için, ilk aşamada, üniversitelerin siyasal iktidardan bağımsızlığı, "özerkliği" burjuvazi tarafından savunulabiliyor. Bu aşamada tartışma ilerlilik-gericilik tartışması olarak belirliyor. Türkiye'de de böyle belirdi. Türkiye bu aşamayı, artık "aşmış" durumda. Bugün üniversitelerdeki mücadele, sermaye güdümünde eğitimle halktan yana eğitim arasında sürüyor. Yeni aşamada ilerlilik rektörleri geride bıraktı. "Özerk kafalar" gericilikten korkmuyor; burjuvazinin korkmadığı gibi, üniversiteleri "gerici"lerin işgaline açmak, sermaye egemenliğini korumanın bir aracı oluyor. Rektörlerin Türkiye'de ters düşmemesi böyle açıklanıyor.

Üçüncü bir noktayı daha saptamak gerekiyor. Üniversiteler, kapitalist toplumun en geri kesimlerinin ilk tepkilerini gösterdikleri bir hedef. Bu ölçüde de, burjuvazinin devleti kendi adına "en gerici.

en şoven" güçlere teslim etmede öne sürdükleri ilki piyon olabiliyor. Üniversitelerin, "kitleleriyle" burjuva demokrasisinin en zayıf halkasını oluşturuyor. Üniversitelerdeki "faşist" işgal, üniversitelerin eminin güçlere tesliminin ilk adımı. Faşist tiranmanın ilk basamağı.

SOMER'İN İCAZETLİ ÇIKIŞI

Toplantıdan bir gün sonra, son haftalarda eğitimin en düzenli biçimde yürüdüğü ODTÜ'nün Rektörü Tark Somer basına bir açıklama yaptı. "Olayların devam etmesi halinde okulun kapatılmasının Mütevelli Heyetine tavsiye edileceğini" açıkladı. Somer'in bu anlamsız çıkışı, MC'nin, huzur komandolarının işgal edemediği üniversitelerde, kapatmayı da sermaye kontrolünü sağlamanın bir yolu olarak düşündüğünü gösterdi. Mekanizmanın bütünlüğünü denetlemek için bazı parçalarını işlemekten alakonesi olmayan. MC'nin anlattığı anlamda "huzur", üniversitelerin devrimci öğrencilere kapatılması, devrimci öğrencilerin Türkiye'nin eğitim merkezlerinden uzaklaştırılması. "Anarşi"yi "huzur" istemlerinin izlemesinin

ODTÜ öğrencileri, Somer'in açıklamasını protesto ettiler. Okulun kapatılmasına ve faşistlerin isteği üzerine okula jandarmanın çağırılmasına karşı oldukları

rün, öğrencilerin iradesine karşı hükümetle anlaşamayacağını; basına yaptığı açıklamaları da öğrencilere tamamen ters düşüğünü söyledi. Öğrenciler bu nedenle toplu halde rektörün istifasını istediler. Bu arada, rektörlüğün ve iktidarın provokasyonları karşısında sorumsuz tepkilere rağbet edilmeyeceği rektörlüğe gösterildi. Öğrencilerin "eğitimin sürmesinden yana" oldukları açıklandı.

YURUYUS HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

KAPAK DÜZENİ: İbrahim NİYAZIOĞLU

ADRES:
Konur Sokak 15/8
Kızılay - Ankara
Tel: 17 45 81

İSTANBUL:
Piyerloti Cad. 21/1
Çemberlitaş

İLAN KOŞULLARI
Arka Kapak Renkli : 7.500 TL
Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000 TL
İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım : FUAT BÖTE
Ege Dağıtım : DATIÇ

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 aylık: 100 TL

ERAM '75

ÖZGÜRLÜKLERİN SAVUNULMASI

BEHİCE BORAN

"Demokratik hak ve özgürlüklere her hal ve şartta sonuna kadar sahip çıkılarak savunulmalıdır." Bu yargıyı çok işledik, çok söyledik ve yazdık. Son olaylar bunun üzerinde bir kez daha durmayı gerektiriyor.

"Her hal ve şartta sonuna kadar" sözlerinin altını çizmek gerekir. Bu sözler, demokratik hak ve özgürlüklerin en güç şartlarda, baskıların en yoğunlaştığı durumlarda dahi savunulması gereğine işaret eder. Aslında, demokratik hak ve özgürlüklerin var olup olmadığının, hayatta gerçekleşip gerçekleşmediğinin mihenk taşı bu gibi şart ve durumlarda yapılabilen eylemler, alınan sonuçlardır. Demokratikleşmenin gelişmesi, demokrasinin yerleşip oturması böylesi şart ve durumlarda gösterilen direniş, verilen mücadelelerle gerçekleşir, ileri adımlar atılmış olur. Mümkün olan en ileri ve uç noktanın gerisinde kaldınız mı, demokratik özgürlüklerin pratikte en geniş çapta genişlemesi süreci durur ve gerilemelerin ardı alınmaz olur.

"Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi" genel, soyut bir deyim. Bu mücadele somut şartlarda somut biçimlerde, somut ölçülerde verilir. Tekil, somut bir durumda verilecek mücadelenin biçimi ve çapı, sadece o tek somut durumun niteliğine göre değil, her şeyden önce demokratik mücadelenin uzun vadeli bir mücadele olduğu göz önünde bulundurularak o geniş perspektif içinde değerlendirilip saptanır. Demokratik mücadele, birden kopuk, içinde bulunulan anın esinlenmeleriyle yapılan "çıkışlar" dizisi olarak değil, bir mücadele stratejisinin tutarlı ve hesaplı adımlarından, basamaklarından oluşan sürekli bir hareket olarak yürütülmek gerekir. Böyle bir mücadele yürütümünde, nesnel şart ve olanakları, örgütün gücünü ve verili durumda bu gücün etkin biçimde nasıl kullanılabileceğini iyi hesaplamak şarttır. Gönlmüzün dilediğini değil, mümkün olanı - şüphesiz imkanları zorlayarak, genişletmeye çalışarak mümkün olanı - yapmakla yükümlüyüz. Örneğin, örgüt gücünü hesapsız bir biçimde geniş bir yüzeye dağıtmak büyük bir yanlış olur. Hele baskı ve saldırıların şiddetlendiği durumlarda böyle bir yayılmaya gitmek, verilecek mücadeleyi baştan yokuşa sürmek, başarısızlık olasılığını artırmaktır. Böyle durumlarda yapılması gereken, saldırılara karşı yürüyüşü, mitingi veya kapalı salon toplantısını en iyi savunabilecek biçimde güçleri bir veya bir kaç yere toplamaktır. Gücümüzün nicelik ve niteliğinin, verili şartlar altında bu gücün en iyi nasıl kullanılabileceğinin önceden değerlendirilip saptanması, girişilen eylemin planlandığı üzere sürdürülüp sona erdirilebilmesini sağlar. Her eylemde bunu sağlamak ise mücadelenin başarısı için şarttır.

Bazı grupların benimser gördüğü "Biz girişelim, bir çıkış yapalım, gü-rültü patırtı koparsa ve ne kadar koparsa o kadar iyidir; gerilim artar, bilinç-lenme artar, kamuoyunun dikkati daha çok çekilir". görüşü maceracılığın, go-şizmin bir ifadesidir. Temelinden sakat bir görüştür. Şüphesiz, saldırıya uğ-rayan örgüt ve kişi kendini savunur. Bu bir hak ve onur görevidir. Ama amaç olay çıkması, gü-rültü kopması değil, gösteri veya direniş hareketinin planlan-dığı üzere yürütülüp sona vardırılmasıdır.

"Eylem için eylem", "ne kadar büyük olay çıkar, gü-rültü koparsa o ka-dar iyidir" zihniyeti ve uygulamaları yanlış ve zararlı olduğu gibi, demokratik hak ve özgürlükleri kullanmaktan, bu uğurda gücümüz oranında mücadele ver-mekten kaçınmak da aynı derecede yanlıştır. Bir faşizm tehlikesi, demokratik özgürlükleri kullanmaktan kaçınarak değil, kullanarak önlenbilir. Kitleler bilinçlenip örgütlendiği, örgütlü direnişe geçebildiği an faşizm geriler, pisar. Türkiye'de kitleler bugün bu düzeye gelmediği halde, faşizm alagada tutulabi-liyorsa, bu, yine de kitlelerin, demokratik güçlerin belli ölçülerde bilinçlen-miş, sesini ve etkisini duyurur olmasındandır. Gelişmiş kapitalist ülkelerin telceli burjuvazileri gibi güçlü bir sınıf olmayan Türkiye büyük burjuvazisinin, işçi sınıfı başta olmak üzere bu demokratik, ilerici güçlerle başa çıkmayı gözü kesmemektedir.

Olayların bizim irademiz dışında oluşup gelişmesi bizi beklenmedik du-rumlarla karşı karşıya bırakabilir, bırakıyor da. Elbette "bu hesapta yoktu" diye gerileyemeyiz. Ama böyle an ve durumlarda da davranışımızı, yapacağı-mız eylemi yine uzun vadeli mücadelenin perspektifi içinde, onu oturarak saptarız. Bu perspektif, mücadele stratejimiz, nasıl davranmamız gerektiği ko-nusunda bize mutlaka ışık tutar. Her hal ve şartta, demokratik hak ve özgür-lükler konusunda yapabileceğimiz büyük veya küçük bir direniş hareketi var-dır. Bu hareketi yapmaktan kaçınmamak mücadelenin temel gereğidir.

Demokrasi mücadelesi ve daha genel olarak bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi onu maceracılıktan ve pısrıklıktan, goşizmden ve pasi-fizmden ayıran kıldan ince ama kılıçtan keskin çizgiler arasında yürür ve geli-şir. Bu ayırım çizgilerini açık, seçik saptamak mücadelenin başarısı için vazgeçilmez şarttır.

MC' DE BÜTÜN YOLLAR İFLASA ÇIKIYOR

CEPHE PARTİLERİ ARTIK MECLİS BAŞKANLIĞI KONUSUNDA ALENEN BİRBİRLERİNİ SUÇLAMAYA BAŞLADILAR. AP VE CGP'YE GÖRE ÖZTÜRK'ÜN SEÇİLEMESİNİN TEK NEDENİ MSP'NİN SAMİMİ DAVRANMAMASI İDİ. MSP'YE GÖRE İSE AP İÇERİSİNDEN ÖZTÜRK'E OY VERMEYENLER BULUNDUĞU GİBİ CGP İÇİNDEN DE OY VERMEYENLER VARDI.

"Türkiye'de bir mücadele açılmıştır. Bu mücadele hükümete karşı açılmış bir mücadele değildir. Bu mücadele, devlete, anayasaya ve kanunlara karşı açılmış bir mücadeledir..."

Bunları, geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü Başbakanlıkta düzenlediği basın toplantısında, Cephe'nin büyük başı ve AP Genel Başkanı, Süleyman Demirel söylüyordu.

Ve elindeki yazılı metinden başını kaldırarak şu saplamayı da yapıyordu:

"141 ve 142'nin kaldırılmasını isteyenler, Türk Ceza Kanununa karşı mücadele açmışlardır..."

Aristo mantığının hem de berbat bir şekilde kullanıldığının kanıtları olan bu sözleri, daha iki ay kadar önce seçim meydanlarında, "Bu anayasa ile bu memleket idare edilemez" diyen Demirel'in ta kendisi söylüyordu; yani işe yaramaz bulduğu Anayasasının daha da değiştirilmesi gerektiğini tekrarlayan Demirel... Yine kendisinin koyduğu yargıya göre, anayasaya karşı mücadele açan Demirel'in sözleriydi bunlar... Cephe başı, kendi koyduğu yargıların hazırladığı tuzaklara ayağının takılabileceğini hiç hesaba katmaksızın, sindirim sisteminin ünlü bir durak yeri üzerinden kuru sıkı atıyordu.

PLAK DÖNÜYOR...

Üç saat süren basın toplantısı dağılırken, toplantıya katılan gazeteciler de doğrusu bir şey anlayamamışlardı. Ne söylemişti Demirel? Neler anlatmıştı? Hiç! Biraz plak eskitmişti o kadar...

Bundan yıllarca önce gramafonlarda ça-

lınan "Sahibinin Sesi Köpek Marka" plaklarını hatırlatan bu plakta malum şeyler okunuyordu; "Ülkemiz milletlerarası komünizmin saldırısına muhataptı... Türkiye'nin, komünizmi tehlike saymayan bir zihniyet tarafından kısa bir süre dahi idare edilmiş olması ülkenin iç güvenliğine büyük zararlar vermişti..."

Konuşmasının bu bölümünde, açıkça yasaları ayaklar altına almaktan da çekinmiyordu Demirel.

Demirel, 1971 rejiminde Anayasa mahkemesi tarafından kapatılan TİP ve diğer bazı kuruluşların yeni isimler altında tekrar faaliyete geçtiklerini de söylüyordu.

TİP'in adıyla sanıyla faaliyette bulunmasının Anayasal dayanaklarına tahammülsüzlüğünü anlatmağa çalışan Cephe başı, ilkel ve bayağı saldırılara geçiyordu.

Bu arada Anayasanın temel ilkeleri etrafında birleşme çağrısı yapan Demirel "Egemenliği bir şahsa, bir zümreye veya bir sınıfa vermek için çalışan demokrasi düşmanı akım ve örgütler karşısına Anayasa inancı ile çıkılması" gerektiğini belirtiyordu.

8, 5 aylık cephe uygulamasıyla demokrasiyi topa tutan ve mevcut Anayasa ile ülke yönetiminin mümkün olmadığını söyleyen bu Demirel "Anayasa inancından" dem vuruyordu...

"Benim oğlum apartman okur, döner döner yine okur" tekerlemesinden öte anlam taşımayan üç saatlik basın toplantısında söylenenler, 64 sayfalık bir küçük kitapçıya sığdırılmış böylesine döküntülerdi...

Geçtiğimiz haftanın "önemli" olavla-

rından sayılan basın toplantısından öte meclis başkanı 43. tur oylamada da seçilemedi. Artık bir veledrom görüntüsünü alan meclis genel kurulunda sonuç sıfır.

CEPHECİLER BİRBİRLERİNİ SUÇLUYOR

Cephenin ortak adayı Öztürk seçilemedi. Önceki hafta çarşamba günü bu durum karşısında istifa etmeye kalkan Öztürk, Demirel'in ricası üzerine bu isteğinden vazgeçti. Ne var ki 29 ve 30 Kasım günleri yapılan oylamalarda da cephenin tüm gücünü kullanmasına rağmen Öztürk gerekli çoğunluğu sağlayamadı.

İşte bundan sonra, o güne kadar kulislerde birbirini suçlayan cephe partileri Cuma gününden sonra bu suçlamalarını kamu oyunun gözü önünde yapmaya başladılar. AP ve CGP'ye göre Öztürk'ün seçilememesinin tek nedeni MSP'nin samimi davranmaması idi. MSP'ye göre ise AP içerisinden Öztürk'e oy vermeyenler bulunduğu gibi CGP içerisinden de oy vermeyenler vardı.

Aslında meclis başkanlık seçimine yansayan bu suçlamaların temel noktası hükümet içerisindeki sert tartışmalardı.

HÜKÜMETTEKİ ÇATLAK

Parlamentonun açılışından bu yana her geçen gün yoğunlaşan olaylar, kamu oyununda büyük tepkilere yol açmış, hükümetin bu konuda etkin tedbirler almaması büyük eleştirilere neden olmuştu. Faşist tırmanma hareketinin son durağı olan "sıkı yönetim" ilanı konusunda hükümetin MSP kanadının ve özellikle İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün olaylarla ilgili olarak MHP'yi

de suçlaması, hükümette önemli bir çatlak yaratmıştı. Olayların önlenmesi için sert tedbirler alınmasını öneren MHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Alpaslan Türkeş ve sıkıyönetim ilan edilmesi taraftarı olan Feyzioğlu MSP'nin bu tutumu karşısında gerilemek zorunda kalmışlardı. Ancak hükümetteki bu uyumsuzluk Parlamento'ya da yansımış ve CGP, başkanın bir an önce seçilmesi konusunda diğer adayın yani CHP Kars milletvekili Kemal Güven'in desteklenmesi konusunda bir açıklama yapmıştı.

AP'DEKİ HUZURSUZLUK

Buna paralel olarak uzayan turlar sonunda Öztürk'ün seçilemeyeceği, kamu oyunun baskısı, Öztürk'ün seçilse bile kararın Anayasa mahkemesinden dönme olasılığı AP milletvekilleri üzerinde de olumsuz etki yaptı. Bir kısım AP milletvekilleri Kemal Güven'e oy verilerek, meclis başkanı olmasını sağlamak, böylece hem "centilmen anlaşmasına" uymak, hem senato başkanının AP'den seçilmesini garantilemek, hem de, meclisler çalışmaya başladığında muhalefet - iktidar arasındaki havanın "yumuşamasını" sağlayacağını belirtiyorlardı.

Bunun yanı sıra gerek AP meclis, gerekse ve özellikle senato grubunda hükümetin icraatı ve AP'li bakanların tutumu ile ilgili olarak yapılan sert eleştiriler Demirel'i güç durumda bırakmıştı. Son olarak da Ecevit'in İskandinavya gezisine çıkmadan önce yaptığı barış çağrısı AP'yi yeni ihtimaller düşünmeye itmisti.

AP yöneticileri bu durum karşısında AP grubunu serbest bırakma ve Kemal Güven'in seçilmesini kolaylaştırma kararında idiler. Bu kararlarını CHP grupbaşkanvekillerine de bildirmişlerdi.

MSP'NİN KARŞI TAARRUZU

Ancak MSP'nin geçtiğimiz salı günü ya-

yınladığı bildiride yer alan "cephe adayının desteklenmemesi halinde hükümetin beraberliğinin bozulabileceği" tehdidi AP'lilerde soğuk düş etkisi yaptı. Nitekim o akşam toplanan AP genel idare kurulunda sert tartışmalar oldu. Grubun yarısı Güven'inde desteklenmesini, diğer yarısı ise desteklenmesini, böyle bir şey yapıldığı takdirde hükümet olma olanağının ortadan kalkabileceğine işaret ettiler. Ancak genel hava Güven'in desteklenmesinden yana idi.

Konu o akşam bir araya gelen cephe liderlerinin arasında da tartışıldı. Ancak Eribakan tüm söylenenlere karşı MSP'nin tutumunu değiştirmeyeceği konusunda ısrar etti. Çarşamba günü yapılan oylamada AP'lilerin bir kısmı Güven lehine oy kullandılar. O gün toplanan danışma kurulu da meclis başkanının bir an önce seçilmesi konusunda karar almıştı.

Ne var ki Perşembe sabahı toplanan AP başkanlık divanı ve Millet meclisi grubu idare heyetinin ortak yaptıkları tartışmalı ve sert toplantı sonunda Güven'in desteklenmesi kararı alındı.

Oylamadan sonra bir araya gelen MC partileri grup başkanvekilleri ve bağımsızların temsilcisi başkan adaylığı için Öztürk konusunda ısrar edilmesini ve 23 Aralık günü bir güç denemesi daha yapılması konusunda anlaşılardı.

UYGULANAN YÖNTEM ANAYASA VE İÇTÜZÜĞE AYKIRI

Tüm bu oylamalar sırasında Cephe parti gruplarının takınımış oldukları tavır ise tamamen Anayasa ve İktüzük hükümlerine aykırıydı. Başkanlık seçimleri konusunda grupların bir karar alamıyacağı konusunda açık bir hüküm bulunmasına rağmen MC'yi oluşturan partilerin, kendi milletvekillerini bağlayıcı karar olmaları ve bunu sağlamak için baskı yapmaları, başkanlık seçimlerine gölge düşürüyordu...

PERDE ARKASINDAKİ GÖRÜŞMELER

Başkanlık seçimi ile ilgili olarak partilerin grup başkanvekilleri arasında bu süreye içerisinde çeşitli görüşmeler yapıldı. Çarşamba günü AP grup başkanvekilleri CHP'li grup başkanvekillerine kendilerine perşembe gününe kadar izin verilmesini bu süre içerisinde Öztürk seçilmediği takdirde Güven'i destekleyeceklerini söylemişlerdi. Ancak 13 Kasım günü süren bir hafta daha uzatılmasını istediler. Bu arada MC partileri eksik milletvekillerini toplamak için büyük gayret sarfetmiş, özellikle MSP'nin dış ülkelerde olan milletvekillerinin oylamalarda hazır bulunmasını sağlamak için büyük çaba gösterildi. Bu arada DP grup başkanvekillerinden Özer Ölçmen MSP grubu başkanvekili Şevket Kazan'ı ziyaret ederek AP veya MSP içerisinde bir aday gösterildiği takdirde bu adayı destekleyebileceklerini ancak Öztürk'ü desteklemelerine olanak bulunmadığını bildirdi.

DOLMUŞTAKİ OLAY

Hafta bu gelişmelerle sona erdi. Başkanlık seçimlerinin aradan iki aya yakın bir zaman geçmesine rağmen bir türlü sonuçlandırılmaması kamuoyunda sert tepkilerin yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Geçenlerde başkentte bir dolmuşta meydana gelen bir olay ilginçtir. AP Adana milletvekili Yılmaz Hocoaoğlu'nun da bulunduğu bir dolmuşta, vatandaşlar, uzayıp giden başkanlık seçimlerinden söz ediyorlardı. Tabii hiç de iç açıcı olmayan konuşmalara müdahale eden Hocoaoğlu bir yolcu tarafından tartaklandı. Tartışmacı yolcu, Hocoaoğlu'nun tahrirleri karşısında sözle ve elle değil, ayakla kendisine cevap vermek zorunda kaldı. Diğer yolcuların ifadelerine göre, "Hocoaoğlu bunu hakketmişti..."

Nereden bakılırsa bakılınsın bir iflas görüntüsü ortaya çıkmaktadır. 1976 arifesinde cephe iflas...

HALK YİNE ÖĞRETME SAHİP ÇIKTI

7 Aralık 1975 Pazar günü Manisa-Saruhanlı ilçesi halkı hiçbir gerekçe gösterilmeksizin ve hiçbir soruşturma yapılmaksızın başka yerlere sürülen üç öğretmeni için (Sadettin Öztürk, Yunus Koçak, Süleyman Kapucu), sessiz yürüyüş ve miting düzenlediler. Miting olumlu bir hava içerisinde başladı ve son buldu. 5-6.000 çocuk velisi toplantıya katıldı. Bakanlığın gerek Saruhanlı'da ve gerekse yurt düzeyinde sürdürdüğü öğretmen kıyımı dile getirildi. Yöneticiler uyarıldı, Abidin Salman (Tamirci), Şefik Demirelli (Çiftçi), Nevzat Beler (İşçi), Hayrettin Karademir (Emekli Öğretmen), Arif Özer (Çiftçi), Emine Hocalar (Lise Öğrencisi) adlı konuşmacılar özet olarak :

Çocuklarımızın değerli varlıklarımızdır. Onların okumalarını istiyoruz. Sene ortasında öğretmenleri sürülen çocuklarımızı kim okutacak ? Bu sürgünlerden sonra zenginler çocuklarını İzmir okullarına götürdüler. Biz fakirler nereye götürebiliriz ?

Lise binasının kumunu, taşını biz çektik. Parasını köy köy biz topladık. Her sene yeni ders araçları alınıns diye, çocuklarımızadaha yararlı olsun diye tuz paramızı okula verdik. Kışın ortasında çocuklarımızı yıllardır en iyi şekilde ilgilleyen, bizim ve çocuklarımızın sorunlarını en iyi bilen öğretmenlerimizi Bakanlık sürmekle bizimle alay mı ediyor ? Kim okutacak çocuklarımızı ?

Kim olursa olsun, hangi milletten olursa olsun aile parçalanmaz. Öğretmenlerimizin ailelerini parça-

lamanın hangi kitapta, hangi dinde yeri vardır ? Din bezirganları bunu cevaplayabilir mi ?

"Zemheride yılan bile deliğinden çıkarılmaz" diyen atalarımızın bu sözü, sözde geleneklerimize bağlı olanlar bilmezler mi ?

Şimdi bu meydana gelen ilgilere sesleniyoruz:

Bu öğretmenlerimizin suçu neydi de sürdünüz ? Yıllardır aramızda çalışan bu öğretmenlerin suçunu biz görmedik. Siz Ankaralardan nasıl gördünüz ? Hangi soruşturma ile anladınız ? Eğer suçları yakalarına kurt rozeti yerine Atatürk rozeti takmak ise, hepimiz suçluyuz. Biz Atatürk rozetini kurt rozetine tercih ediyoruz. Halkın öğretmeni olmak, halkın derdinden, halkın dilinden anlamak halkın çocukları için gece gündüz çalışmak ne zamana kadar suç sayılacak ? Yetkililerden açıklama bekliyoruz. Yapılmıyacaksa Milletvekillerimiz size sesleniyoruz. Bunun hesabını bizim adımıza siz sormalısınız.

Eğer bu memleketle Anayasa varsa, eğer bu memleketle yasalar varsa, hak varsa, Adalet ve eşitlik varsa, bu tayinler derhal durdurulmalıdır.

600 ÖĞRENCİNİN DİLEKÇESİ

Toplantıda Emine Hocalar tarafından okunan 600 lise öğrencisinin imzasını taşıyan ve Milli Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem'e gönderilen 3.12.1975 günlü dilekçenin içeriği ise şöyle :

Okulumuz öğretmenlerinden Sadettin Öztürk, Süleyman Kapucu, Yunus Koçak hiçbir gerekçe gös-

terilmeden başka illere atanmışlardır. Bizlere her yörden yararı olan bilgilerle dünyayı aydınlatan bu öğretmenlerimize yapılan yasa dışı işlemi genç beyinlerimiz kabullenemiyor. Böyle bir işlemin anayasamızda, yasalarımızda ve geleneklerimizde yerini bulamadık.

Öğretmenlerimizden Sadettin Öztürk'ün eşi Tülin Öztürk okulumuzda, Türkçe öğretmeni. Süleyman Kapucu'nun eşi Emine Kapucu Saruhanlı Belediye ebesidir. Her T.C. yurttaşı gibi bu öğretmenlerimizde aile düzenlerini korumak Anayasamızın 35. maddesine göre Devletin görevi iken devlet nasıl olurda bunun tam tersini yapar. Kurulmuş ailelerin düzenini yıkar. Anlıyamıyoruz.

Suç varsa cezada vardır. Suç yoksa ceza olamaz, bu öğretmenlerimizin suçu nedir ? Yıllardır bizlerle ve velilerimizle aralarında olumsuz bir olay olmamıştır. Soruşturma geçirmemişlerdir. Öyleyse bu ceza niye verilmiştir ?

Öğretmenlerimizin zamansız atanmaları ile okulumuzda derslerimizin bir bölümü boş geçecektir. Bizim suçumuz neydi ?

Biz ilişkilerimizde bulunana Saruhanlı Lisesi öğrencileri boykot yapmıyoruz. Ancak Milli Eğitim Bakanı olarak sizden de yasalara uyularak bu haksız ve yasa dışı işleme derhal son vererek öğretmenlerimizin okulumuzdaki görevlerine döndürmenizi diliyoruz.

Saygılarımızla.

3.12.1975

ALMAN ARMATÖRLERİNİN FENDİ DENİZCİLİK BANKASINI YENDİ

SKANDAL

İşbaşına geldiği günden beri bir çok ekonomik güçlük içerisinde bocalayan MC hükümetinin sorunlarının başında dış ticaret açığı ve döviz sıkıntısı geliyor. Sorunun önemine rağmen MC iktidarının, durumun düzeltilmesine yönelik en küçük tedbirleri bile alamayacağı ortaya çıktı. Kapitalist-Emperyalist güçlerin hükümet üzerindeki baskıları ekonomik alanda da esneklik tanımayan boyutlara ulaşıyor.

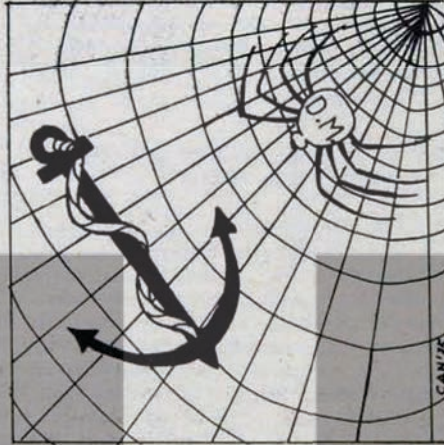
MASUM BİR TEBLİĞ

Bunun çok somut bir örneği üzerinde duralım. Türkiye'nin yabancı ülkelerle olan ihracat ve ithalatının yabancı gemilerle yapılması önemli ölçüde döviz kaybına sebep oluyor. Yetersiz de olsa, tedbir olarak, malların taşınmasında Denizcilik Bankasına ve Türk Armatörler Birliği'ne öncelik taşıyan bir uygulama düşünülmüş. Bu amaçla çıkarılan bir tebliğ, 12 Ağustos tarihli resmi gazetede yer alıyor. Tebliğ'in adı, "Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu Hakkındaki 17 sayılı karara ilişkin seri no : 7, no : 155 sayılı tebliğ ek tebliğ". Bu tebliğ aynen şöyle diyor:

"İthalat ve ihracatta malların en uygun sürede ve azami döviz tasarrufu sağlayacak şekilde taşınması şarttır.

Döviz tasarrufu sağlamak üzere ilgililer tarafından Denizcilik Bankası Deniz Nakliyat T.A.Ş ve Türk Armatörler Birliği'ne yapılacak müracaatların müracaatın yapıldığı gün hariç en geç üç işgünü içinde cevaplandırılması gerekir. Müracaatların bu süre içinde cevaplandırılmaması, taşınmanın Denizcilik Bankası T.A.Ş ve Türk Armatörleri tarafından yapılacağına tazammun eder."

Ne kadar "masum" bir tedbir değil mi? Oysa Türkiye'nin yaptığı ithalat ve ihracattan milyarlar kazanan yabancı taşına şirketleri durumdan hiç te memnun değillerdir.

ALMANLARIN TEPKİSİ

"Journal of Commerce" adlı gazetesinin 25.9.1975

tarihli sayısında, Less Lukomski adlı bir yazar Alman Şirketlerinin ve Bonn hükümetinin muhtemel tavrını anlatıyor. Yazının başlığı "Kaba bir Adaletsizlik". Yazının içerğine göre "Türkiye'nin dış ticaretinde aktif olan Batı Alman Nakliyecileri, Türkiye hükümetinin aldığı son karardan hiç hoşnut değillerdir ve bu kararın kaldırılması için ellerinden geleni yapmaya kararlıdır." Yazının bir başka yerinde ise şöyle deniliyor: "Bu karar karşısında, Bonn hükümeti, yumuşak dilli diplomatik temaslar dışında Türk hükümeti üzerinde her çeşit baskıyı uygulamaya kararlıdır"

VE SONUÇ

Her halde sonucun ne olduğunu merak ediyorsunuz. 15 Ekim 1975 tarihli Resmi Gazetede aynen şu yer alıyor :

"Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu hakkında 17 sayılı karara ilişkin tebliğ: seri no: 160, madde : 1

17 sayılı karara ilişkin seri no 7, no:155 ve 158 sayılı tebliğ ile 155 nolu tebliğe ek tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır"

Yukarıdaki biçimde karmakarışık edilerek tebliğlerin anlaşılabilir ifadeleri ardına gizlenmek istenen gerçek şu : Taşımacılıkta Denizcilik Bankası ve Türk Armatörlerine öncelik tanıyan tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır. Anlaşılan, Bonn hükümetinin baskıları gerçekten etkin olmuştur ve sonunda, Alman Armatörlerinin fendi, Türkiye'nin döviz tasarrufu kaygılarını yenmiştir.

ALMANYA'DA SEKS SÖMÜRÜSÜ

Kapitalist düzen, sömürsünü tüketim aşamasında sürdüren bir niteliğe sahip. Bu pratikte tüketimi yapay yollarla kamçulamak biçiminde gerçekleşiyor. Özellikle kapitalizmin bunalım dönemlerinde, tüketimi kamçulamak için kapitalist sistemlerin buldukları yöntemler daha bir ilginç hale geliyor. Bu yöntemlerin, kapitalist düzen için, tüketicinin kamçılanması dışında bir yararı da geniş yığınların uyutulması. Bazı araçlar bu iki amaca birden yönelik olabiliyor.

Batı Avrupa sinemacılığı bunalım içine girince sexe el attı. Aynı yolu şimdi yine bunalım içinde olan Yeşilçam sinemacılığı izliyor. Ancak sekse el atanlar yalnızca sinema şirketleri değil. Üretim başka alanlarında faaliyet gösteren tekeller de bu uyutucu kaynağı boş bırakmak istemiyorlar.

Bunun en uç örneklerinden biri Batı Almanya'da görülüyor. Olayın ilginç yanlarından biri de Almanya'da çalışan işçilerimizin yağlı müşteri olarak görülmesi.

Batı Alman ilaç tekelleri, düşünmüşler taşınmışlar erkek ve kadınların "cinsel güçlerini artırıcı" ilaçların yayılmasıyla insanlığa bir katkıda bulunmak istemişler. Ancak, ücret ve yaşama koşulları konusunda Almanya'daki işçilerimize gösterilmeyen kolaylıkları, cinsel gücünü artırmak isteyen erkek ve kadınlarımız göstermek için ellerinden geleni yapmışlar. Söz konusu olan 32 sayfalık bir "katalog". Tamamıyla renkli olarak ve Türkçe basılmış. İçin-

de neler mi var diyeceksiniz, Neler yok ki. Merhemden hapa kadar, cinsel gücü "artırıcı" her çeşit ilaç Almanya'daki işçilerimizin hizmetine sunulmuş. Örnek : "aşk Şekeri", "Enerji Çayı", "Arzu likörü", "Büyütücü Krem" vb.

Bütün bunların işçilerimiz için çekici olabilmesi için bir sürü gerekçe sayılmış. Hem de Türkiye Tarihinden örnekler gösterilerek. Örneğin "uyandırıcı krem", "III. Murat gibi yüzüki beşiği birden sallattırmak isteyen erkekler için" zorunlu bir ilaç ! Bunun gibi yüzlerce çeşit ilaç, yakası açılmadık bir türkçe ile tanıtılıyor "Katalog"da.

"Katalog" sürüm fazlalığını ve sürekliliğini de garanti altına almak istemiş. Bunun için bir kaç ilacın birlikte alınmasının yararları sayıldıktan sonra ilaçların tesirsizliğine değinen şikayetlere şöyle cevap veriliyor :

"Yaptığımız araştırmalarda bu tip şikayetleri yapanların ilaçları ya ara vererek kullandıkları, ya da bir kaç kez kullandıktan sonra tesir etmiyor diye vaz geçtiklerini saptadık"

Aynı broşürün Portekizce, Yunanca, İtalyanca ve Yugoslavca kaleme alındığı anlaşılıyor.

Bütün bunlar karşısında "ahlak ve Maneviyat" "düşkün iktidarlar ne yapıyor dersiniz ? Elbette hiç bir şey. Çünkü "ahlak ve maneviyyat" dedikleri şeyin bugüne kadar kapitalizmin karşısına çıktığı görülmemiştir. Bundan sonra da görülmeyecektir.

FAŞİZME KARŞI BİR SİLAH: İŞÇİ DÖVİZLERİ

ISMAL COŞAR

Demokrasi cephesinin gücü karşısında MC iktidarı, açık faşizm isteğini gerçekleştiremedi. Ancak, başta Demirel olmak üzere, cepheçiler ve onların destekçisi sermaye sınıfı, faşizm tercihinden vazgeçmiş değil. Sermaye sınıfının, faşizan tirmanışı sürdürme eğiliminde olduğu, Demirel'in son basın toplantısıyla bir kez daha doğrulandı. Üsluptaki değişiklik, taktikteki yeniliği vurgularken, özün değişmediği görüldü.

Basın toplantısında Demirel, kişiler yerine, aynı kişilerin düşüncelerine saldırmak, kavram kargaşalığından yararlanıp kavramların gerçek anlamını saptırarak faşizan gerilimi korumaya çalıştığını gösterdi. Cumhuriyet düşmanlarını, bundan da öte demokrasi düşmanlarını, sömürü düzeninin devamı için bir araya getirip cephe kuranlarını, Cumhuriyet etrafında birleşme çağrısı en azından gülünçtür.

Bugünkü gelişim aynı zamanda faşizan tirmanışı yeğleyen cepheçilerin bocaladığını belgeliyor. Kışkırtıcı ajanlar kanalıyla tezgahlanan oyunlar MC'nin isteğini sağlamaktan uzak kaldı. Ancak burada demokratik güçlerin dirençli mücadelesinin payı büyük. Faşist eğilimlere karşı demokrasiden yana olanlar, işçisiyle, köylüsü, memuruyla ve gençliğiyle etkin bir mücadele veriyor.

Tüm bu olumlu gelişmeler, faşizmin potansiyel varlığını ortadan kaldırmış değil. MC halen iktidarda ve yeni taktiklerle yeni oyunların peşinde. Açık faşizm MC'nin gündeminden düşmüş görünmüyor. Bu durumda demokratik güçlerin olası gelişmeleri de dikkate alarak, açık faşizme karşı mücadele yi de belirlemesi, somuta indirgemesi gerekir.

Soyut slogan muhalefetinin gerekli ancak yeterli olmadığı açık. Kitlelere aynı zamanda somut hedefler göstermek göstermek gerekiyor. Somut hedefler ise hiç kuşkusuz Türkiye kapitalizminin en zayıf noktalarından kaynaklanır. Büyük bir bunalım içinde bulunan Türkiye kapitalizminin en zayıf noktalarından biri de dış ticaret açığı olarak ortaya çıkıyor.

Sanayileşme sürecindeki Türkiye'nin bu alandaki belirgin özelliği, montajcılık. Biraraya getirmede kullanılan parçaların önemli bir kısmı ise dışarıdan getiriliyor. Yeni yatırımlar için gerekli makineler de ithal ediliyor. Sermaye sınıfı üretimini sürdürmek, fabrikasını kapatmak için hammadde de getirmek zorunda. Bunlar için sermaye sınıfına döviz gerekli. 1975 yılının ilk 10 ayında Türkiye'nin yatırım ve hammadde ithalatı 3,7 milyar dolar tutuyor.

Özellikle son yıllarda Türkiye'nin toplam ithalatı hızla artıyor. Buna karşın ihracat düşüyor. İhracat aynı zamanda dö-

viz kazandırıcı, ithalattan doğacak açığı giderici bir özelliğe sahip. Bugünkü düzeyiyle ve gelecekte uzun süre ihracatın ithalatı karşılması olanaksız. Sermaye sınıfının ise döviz ihtiyacı var. Bu ihtiyacı uzun süredir yurtdışında çalışan işçiler sağlıyor.

Yurtdışında bir milyon dolayında işçi var. Emçğini yabancılara satmak durumunda bırakılan işçilerin alınteri başlangıçta büyük miktarlarda döviz olarak Türkiye'ye aktı. Önemli bir döviz stoku doğdu. Bu stok cömertçe sermaye sınıfını yararına sunularak eritildi. Öte yandan ithalattaki büyük artışın işçilerin yolladığı dövizlerle karşılanma olanağı da kalmadı. Delik büyüdü, yama küçük kaldı. Daha fazla döviz için daha çok işçiyi yurtdışına göndermek de olanaksız. Ancak, halen Türkiye'nin işçi döviz geliri, 1 milyar dolar dolayında, Bura-kamın küçümsenmesi olanaksız.

Batı kapitalizminin bunalımı nedeniyle temelli geri dönen işçilerin çoğaldığı gözlenebiliyorsa da dışarıdaki işçilerimizin daha bir süre Türkiye'ye döviz kazandıracağı bir gerçek. İşçiler yolladıkları dövizlerle aynı zamanda talep yaratarak sermaye sınıfına istemiyerek de olsa katkıda bulunuyorlar.

Tüm bu olgu ise faşizme karşı demokratik güçlerin eline önemli bir silah veriyor. İşçilerin elinde, anti-demokratik yönetimleri protestodan da öte, işlemez hale getirebilecek güçlü silahlar var. Dünya'da bunun çeşitli örnekleri görülmüyor. Yurtdışında çalışan ve demokrasiden yana yüzbinlerce işçinin, açık faşizme karşı, Türkiye'deki yakınlarının zorunlu ihtiyaçlarını karşılayan miktarın ötesinde tasarrufları göndermemesi, açık faşizmi uygulayan bir yönetimi canevinden vurur.

Türkiye kapitalizminin bu dövizlere olan ihtiyacı ortada. İthalat yapamayan sermaye sınıfı kısa dönemde potansiyel olarak yeni döviz kaynakları bulunmaya çalışılır. Özellikle ağababaları Amerika sermaye sınıfına yardım elini uzatmakta gecikmez. Ancak Türkiye kapitalizminin tek bunalımı da dış ticaret değil. Diğer dış faktörlerin özellikle Kıbrıs sorununun unutulmaması gerekir. Dış faktörlerin, demokrasiden yana güçlerin bilinç ve kararlılığında somutlaşan iç faktörlerle birleşmesi, bir an için gerçekleştirmesi varsayarsak bile, bir faşist rejimin ömrünü kısaltacaktır.

Bu, faşizme karşı mücadelenin somutlarından biri. Kuşkusuz başka somutlar da bulmak olanaklı. Bütüne bağlı somut hedef göstermeden kitle desteği sağlanamaz. Açık faşizmden yana macera peşinde koşanlar, demokratik güçlerin elinde bu türden de silahlar olduğunu bilsinler ve bu heveslerden vazgeçsinler. İşçi sınıfının faşizme karşı çok silahı var

DIŞ TİCARET AÇIĞI MC'Yİ ZORLUYOR

Dış ticaret, Türkiye kapitalizminin en önemli, kısa dönemde çözülmesi için sorunlu olarak varlığını duyurmaya devam ediyor. Ancak günlük politikanın araya girmesi ya da bilinçli olarak günlük politikaya ağırlık kazanma çabaları, gerçek sorunları bu arada dış ticarete karşılaşılan ciddi krizlerin dikkatlerden uzaklaştırılması sonucunu doğuruyor. İthalatın hızla arttığı, ihracatın ise 1975 yılı itibarıyla gerilediği bilinen gerçekler. Bir zamanların güvenilir döviz stoklarının hızla eriyerek sıfırı tükettiği de bilinir.

Son cankurtaran simidi "döviz" çevrilebilir mevduat hesabının ise kaygı verici bir düzeye kısa dönemde ulaşması, bazı ilginç iddiaların ortaya çıkmasına neden oldu. Bu hesaba gelen dövizlerin "mafya" kanalından yönlendirildiği öne sürülüyor. Bu iddiaya, yetkililerin yanıt vermemesi ise ilginç. Bir devlet kuruluşunun kumarhanesini

önce ele geçiren sonra da toplanan paraları arak yurtdışına kaçıran mafyanın, dostluklarının ulaştığı yerlerde dikkate alınırsa, Türkiye'yi en verimli yöre olarak değerlendirdiğini düşünmek olanaklı.

SEKTÖRLER İTİBARIYLA İTHALAT

İthalatın Türkiye kapitalizmi açısından önemi, ithalatın sektörler itibarıyla ayrımında açıklığa kavuşuyor. 1975 Ekim ayı itibarıyla 10 aylık dönem de ithalat 3 milyar 889 milyon dolara ulaştı. Bu rakam, 1974 yılının 12 aylık ithalatının üzerinde. Yatırım maddeleri ithalatı 1 milyar 574 milyon, ham maddeler 2 milyar 142 milyon, tüketim maddeleri ise 172 milyon dolar. Sermaye sınıfı açısından, yatırım ve ham maddeler ithalatının önemli büyük. Her ne kadar montaj esasına dayanan sanayinin, bazı maddeleri ithal ederek Tür-

kiye'de biraraya getirip piyasaya sürdüğü açıkça bilinmiyor, ve bu da sanayi olarak yutturuluyorsa da, bu düzeyi itibarıyla de bu sözde sanayinin varlığını sürdürdürebilmesi için, bu ham ve yatırım maddelerinin ithal gerekiyor.

Söz konusu maddelerin getirtilmemesi, varolan fabrikaların kapılarına kilit vurması demek. Bu da sermaye sınıfının işine gelmiyor. Bu nedenle MC iktidarını, sermaye sınıfı sıkıştırıyor. Kendi açısından önemli gördüğü önlemleri öneriyor. Bu önlemlerin dikkate alınmadığı söylenemez. Devlete bağlı kuruluşların döviz tahsisleri bizzat Maliye Bakanı Ergenekon tarafından kararlaştırılmayıp, çeşitli yollardan savsaklanırken, sermaye sınıfının istekleri derhal karşılanıyor.

Ancak bunun da bir sınırının bulunduğu bilinmiyor. Üstelik sermaye sınıfı, MC iktidarının günlük politika yürüttüğünün de farkında. Belirgin bir çözümlün bulunamaması, sermaye sınıfı-

nın kendi iç çelişkilerinin ve farklı düşüncülerinin de etkisiyle seçeneklerine açık faşizmi de sokuyor.

PROJE KREDİLERİNDE DÜŞME VAR

Yabancı ülkelerden sağlanan kredilerin geçen yıla oranla önemli bir düşüş gösterdiği dikkati çekiyor. 1974'ün ilk on ayında 213 milyon 222 bin dolar olan proje kredileri ithalatı 1975'te 167 milyon 420 bin dolara düştü. Özel yabancı sermaye ithalatındaki artışa oranla, proje kredilerindeki düşüş son derece anlamlı.

Bu ilişki bir anlamda MC'nin dışı körü körüne bağımlılığına dair işaret. Proje kredileri yapılan anlaşmanın şartlarına göre daha az bağımlık yaratır. Hatta, devletten devlete yardım niteliğinde ve şartları bağımsızlık esasına göre yapılan anlaşmalarla sağlanan krediler bağımlılık yaratmaz. Ama bağımlılıktan yarar umanlar bu tür kredilere itibar etmezler.

FAŞİZM OYUNUNDA YENİ AKTÖR VE Fİ

METİN ÇULHAĞLU

"Tarih tekrardan ibarettir" sık sık söylenen bir söz. Sık sık söylenen başka sözler gibi bu söz de yanlış. Yıllar önce Hitler faşizminin Sovyet ordularını karşısındaki bozgununu Napolyon'un Rusya bozgunu ile karşılaştıran kimileride aynı sonuca varıyorlardı: "Tarih tekrardan ibarettir"

Napolyonlardan bir başkasını ve Hitler faşizmini anımsatan gelişmelerle dolu geçen hafta tarihin tekrardan ibaret olduğu sözü Türkiye'de de çok söylendi. Milliyet Başyazarı, 12 Mart'tan bir hafta önce yazdığı bir yazıyı geçen hafta gazetesine aynen koyarak kendi açısından tarihi tekrar ettirdi. 12 Mart döneminin "Vuruşanlar" uzmanı Metin Tokar "Ordu, ordu, yine ordu" diyerek, faşizmin borazanı Orta Doğu gazetesi ise "Yollar Aşınıyor" manşeti atarak kendi açıklarından tarihi tekrar ettirdiler.

REFORM ADINA GÖZ BOYANAMIYOR

Ancak tarih, kişilerin subjektif tahlil ya da tercihlerine göre biçimleniyor. Başka türüsü de düşünülemez. Çünkü beş yıl gibi kısa bir zaman süresinde bile çok şey değişebiliyor. Bugün, 12 Mart'ı tekrarlamaya hevesli olanların oyunlarını bozacak bir bilinç ve birikim var. 12 Mart heveslileri karşılarında direnmeye kararlı güçler bulacaklar. Bu farklılığı yaratan objektif koşullar dikkate alınmalı. 12 Mart heveslileri hayale kapılmasin; kimse de "yeni 12 Mart geliyor" kaygı ve boynubüküklüğüne kapılmasin. Çünkü, tarihi belirleyen, kişilerin subjektif istemleri, oyunu sahneye koymadaki subjektif yetenekleri değil objektif koşullar. Ve bugün objektif koşullar demokratik güçlerden yana.

Tarihsel olaylar çok karmaşık süreçlerin ürünü. 12 Mart ve onu izleyen dönem de böyle. Bütün bu karmaşıklığa rağmen, 12 Mart'ın arkasındaki gücün büyük sermaye olduğu ortaya çıktı. Bu ortaya çıkış kimileri için daha geç oldu. Geç aylışın en doğal nedeni, çok sarhoş olma. Bu kişilerin sarhoşlukları iki noktada toplanıyordu: Birincisi, "radikal" olarak nitelenen tedbir ya da reformların büyük burjuvazinin tercihleriyle hiç bir zaman uyumlayamayacağını sandılar. İkincisi, bu radikal tedbirlerin gerçekten de burjuvazinin çıkarlarına ters düşecek boyutlarda uygulamaya dökmeleri halinde son sözü burjuvazinin söyleyeceğini unuttular. Ancak, burjuvazi son sözü söyleyip herşeyi kuşa çevirdiği zaman ayılabildiler.

FAŞİZME KİTLE DESTEĞİ ARANIŞI

Farklılığı yaratan koşullardan biri burada yatıyor. Bugün oynanan oyunun ardında yine burjuvazi var. Burjuvazi yine ekonomik ve buradan giderek politik bir çözümsüzlük içinde. Burjuvazinin bugünkü bunalımı, her iki açıdan da 12 Mart'a kıyasla çok daha ağır. Ayrıca, 12 Mart'tan farklı olarak, başka güçlerin iktidar alternatifini olma durumu var. 12 Mart'ta burjuvazi için iktidar koltuğunu korumanın endişesi daha uzaktı. Nispeten ağır basan, işçi sınıfının demokratik taleplerini bastırma ve kendi iç hesaplarını gürültüsüz bir ortamda görme isteği vardı.

Bugün ise burjuvazi kendi sınıf düşmanlarını yenme çabası içinde. Ortaya açıkça konması gereken gerçek şu: Bugün burjuvazinin sınıf düşmanları yalnızca işçi sınıfından ibaret değil. Burjuvazinin, çalışanların her kesiminde en ufak bir demokratik girişime bile tahammülü yok. Bu nedenle, 12 Mart öncesi ortama kıyasla ayrıran çizgiler çok daha net çizilmiş durumda. Her iki yanda kimlerin olduğu çok daha belirgin.

Burjuvazinin çözümününün faşizmde yatması bu nedene dayanıyor. Ne var ki, faşizmin uygulanışını engelleyen güç de burada. Günümüze anlamının anahtarı burada yatıyor. Burjuvazi, kitle tabanını yitirdikçe faşizme daha çok sarılıyor. Faşizme daha çok sarıldıkça daha çok yalnızlaşıyor, daha çok taban kaybediyor.

Burjuvazi, kitle desteğini yitirirken, faşizm nereden destek bulacak? Burjuvazinin en güncel sorunu, bu. Çünkü ister gelişmiş kapitalist ülkelerdeki gibi baştan kazanılsın, ister arkadan gelsin, faşizmin burjuvazinin en saldırgan kesiminin dışında belirli bir kitle ya da zümre desteğine ihtiyacı var. Bu destek olmadan faşizmin bir süre için de olsa, yaşaması söz konusu değil.

FAŞİZMİN BÜYÜK SİLAHI : ŞİDDET

Burjuvazi "destek" sorununu "daha çok şiddet" formülü ile çözmeye çalışıyor, çalışıyor. Şiddet, faşizmin tezgahında ilk akla gelenden daha büyük anlamlar kazanıyor. Şiddet, toplumun önemli bir kesimini oluşturan, faşizmin kitle desteği aramak üzere başvurabileceği tek kaynak olan küçük burjuvazi açısından çok önemli. Sınıf savaşı verenler için şiddetin bir anlamı vardır. Sınıf savaşının temel kesimleri, burjuvazi ve proletarya, şiddeti sınıf amaçları için şu ya da bu biçimde kullanırlar. Küçük burjuvazi ise sınıf savaşı vermez. Onun için şiddete yabancıdır. Kendine yabancı olan, bilmediği herşey gibi şiddetten de korkar. Bu korku onu, şiddete karşı çıkmaya değil, ona teslim olmaya götürür. En şiddetli şiddeti kim uyguluyorsa gider ona teslim olur. Burjuvazinin tezgahladığı şiddet olayları, iki üç kişiyi öldürmek için değil, kendi sınıf çıkarlarını korumak üzere başka bir şiddete davetiye çıkartmak için. Yani en şiddetli şiddet araçlarının sahibi olan orduya.

Son olaylar söylenenleri açıkça doğruladı. "Öğrencilerin çatışıp birbirlerini öldürmeleri üzerine oğlunu okuldan almaya giden analar" gazetelerde boy boy yer aldı. Cenaze töreninde çıkan olaylar sonucunda tahribe uğrayan arabalar, dükkanlar, işporta tezgahları vb. televizyonda uzun uzun gösterildi. Bütün bunlar, Sakıp Sabancı ve Sungurlar'da çalışan bir işçi için ancak bir yere kadar anlamlı. Oysa küçük burjuvazi bütün bunlara çok daha büyük önem ve anlam yakıştırabiliyor. Bütün olan bitenden aşırı ölçüde huzursuz olabiliyor. Marks küçük burjuvazinin en belirgin özelliklerinden biri olarak "kendi kurtuluşunun subjektif koşullarını, toplumun kurtuluşunun objektif koşulları yerine koyma eğilimini" gösteriyor. Aynı biçimde, küçük burjuvazi kendi huzursuzluğunu yokedecek araçları toplumun huzursuzluğunu yok edecek araçları sanıyor. Çünkü kendi kurtuluşunu toplumun kurtuluşu saydığı gibi, kendi huzursuzluğunu da toplumun genel huzursuzluğu sanıyor. Kısacası, faşizan girişimlerde büyük burjuvazi kitle desteği sağlayabilmek ve etkili güçleri kendi hizmetinde seferber etmek için küçük burjuvazinin çeşitli kesimlerinden yararlanıyor.

ŞİDDET GÖZ BOYAYACAK MI?

Ancak, Türkiye'de bu mekanizmanın aksaksız işlemesi sağlayacak koşulların bulunduğunu söylemek mümkün değil. En başta küçük burjuvazi içinde gözlenen gelişmeler buna engel.

Türkiye'deki kapitalizme ve tekelleşme, kapitalist toplumun iki temel sınıfı dışında kalan orta sınıflar üzerinde de etkili oluyor. Kapitalizmin geliş-

mesinin getirdiği sonuçlar, bu sınıfların politik tavırlarında da izlerini bırakıyor.

Büyük imalathaneler ve süpermarketler karşısında direncini günden güne yitiren küçük esnaf ve zenaatkarları ele alalım. Onlara "mülklerinin ellerinden alınacağı" fısıldanıyor. Bu, inandırıcılığı giderek yitiriyor. Ancak, küçük de olsa üretim aracı sahibi küçük burjuvazi, küçük burjuvazinin diğer kesimlerinden ayırt etmek gerek. Bunlar, mülkiyete bağlılıkları nedeniyle proletarya ile burjuvazi arasında en çok yalpalayan tabakalar. Büyük sermaye, bu kesimle olan ilişkilerinde daha dikkatli davranıyor. Çünkü ülkenin dört bir yanına yayılan konumlarıyla küçük üreticiler ve esnafar, faşizmin "uç beyliğine" en çok yakıştırılan kesim. "Anarşik olaylar" sırasında zarara uğrayan dükkanların ve yıkılan işporta tezgahlarının en çok bu kesim üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkün.

Buna karşılık, küçük burjuvazinin diğer kesimlerinde görülen gelişmeler çok daha açık. Bunların arasında yer alan memur, öğretmen ve benzeri çalışanlar, objektif ve subjektif olarak her geçen gün işçi sınıfına daha çok yakınlaşıyorlar. Örneğin, katsayı göstergesi beş yılda ancak 7'den 9'a çıkan memuru çeşitli umacılarla korkutma olanağı giderek yok oluyor. Düşünün, bu memur devlet hesabına çalışıyor, devlet hesabına açıklık pençeleşiyor, o ulu devletinın kasasından kimlerin ne aldığını görüyor. Sonra o memura gidip "devletin temeline yönelik dış kaynaklı saldırılar" dan söz ediliyor. Kim inanır?

Öte yandan, yine mali güçlükler içinde kıvranan, eşinden akrabasından ayrı oradan oraya sürülen öğretmen kitlelerini düşünün. Bu kitle, bırakın egemen sınıfların "yıkıcı cereyan" tepinmelerine kulak vermek, haklarını en etkin biçimde savunmak için eylemler düzenliyor. Daha da önemlisi, durumu taktik açıdan değerlendirip tahriklerin üzerine gözü kapalı gitmiyor. Burada faşizmin şamatalarına kanmak şöyle dursun, kendi sınıf niteliğini aşan bir bilinç söz konusudur öğretmenler hesabına.

Bütün bunlar, 12 Mart arifesinde yeterince açığa çıkmayan gelişmeler. Bugün olanca açıklığı ile karşımızda. İşçi sınıfı ve burjuvazi dışında kalan güçler açısından 12 Mart'la günümüze ayrıran koşulları burada aramak gerekiyor. Önemli bir unsur daha var: Kitleler faşizmin kendilerine ne getireceğini 12 Mart döneminde gördüler. İşçinin dışında, memuru, esnafı, köylüsü de gördü. Bu deney, papazın ikinci pilavı yerken daha dirençli olacağı sonucuna götürüyor.

OYUNLARIN ODAK NOKTASI: ÖĞRENCİ GENÇLİK

Türkiye'de yıllar yılı huzursuzluk dönemlerinin en ön plandaki oyuncusu olan öğrenci gençlik üzerinde de durmak gerek. Burjuvazi 12 Mart öncesi şiddet ortamının yaratılmasında öğrenci kitlelerini kullanmayı başardı. 12 Mart'ın memura, esnafa çok şey öğrettiğini, ama öğrenci gençliğe hiç bir şey öğretmediğini söylemek imkansız. İşte bu nedenle, burjuvazi yeni oyununda öğrenci kitlelerini kullanamadı. Kullanamadıkça, kullandığı şiddetin dozunu artırdı. Şiddeti artırdıkça büyük öğrenci kitlelerini şiddetin içine çekeceğini sandı. Ancak bugün çok daha uyanık olan öğrenci kesimi bu oyuna gelmedi.

Öğrencilerin, üretim sürecinden ve çalışma koşullarından bağımsız olmaları, onlara küçük burjuvazinin diğer kesimlerinden farklı bazı özellikler kazandırıyor. Üretim ve çalışma koşullarından bağım-

ÖNETMEN, GÜRANLAR

sız oluş, küçük burjuva sınıf niteliğine eklenince, şiddete yabancılık ve şiddet korkusu yerini şiddete yakınlık ve şiddet hayranlığına bırakıyor. Burjuvazinin, faşizan tırmanıştaki değişmez göz ağrısı şiddet ortamını her zaman Üniversitelerde tezgahlaması, öğrenci gençliğin bu yakınlığından ileri geliyor. Öğrenci kitlelerinin küçük burjuvalıktan gelen diğer niteliklerini ekleyelim: Küçük burjuva kendi subjektif özellik ve çözümlerini nasıl topluma geneliyorsa, aynı sınıf niteliğini öğrenci gençlikte görmek mümkün. Öğrenci gençliğin bir kesimi kendi kullandığı şiddeti işçi sınıfının devrimci şiddeti yerine koyuyor. Şiddetin mutlaka top tüfek demek olmadığını ve ancak bir sınıf elinde mücadele aracı olabileceğini unutuyor. Hem öğrenci gençliğin bir sınıf olmadığını söylemek, hem de kendi kullandıkları şiddete sınıfsal bir nitelik yakıştırmak, küçük burjuvalara özgü bir genelleme. Aynı genelleme kendini başka boyutlarda da gösteriyor: Bir üniversitede faşistlerin geriletilmesi Türkiye'de faşizmin gerilemesi anlamına geliyor. Öğrenci kalabalığı, halk yığınları anlamında kitle, öğrenci liderleri de sosyalist liderler anlamında kadro oluyor.

ÖĞRENCİ Mİ, LUMPEN Mİ?

Türkiye'deki faşizan tırmanışın üniversitelerdeki yansımalarının devrimcilerle ülkü ocaklıklar arasındaki çatışma biçiminde somutlaştığını düşünmek oldukça yanlış. Üniversitelerdeki mücadelede asıl hedef üç beş komando bozuntusundan çok, anti demokratik yönetim ve ulusal çıkarlara aykırı eğitim düzeni. Gerçekte, üniversitelerde olay çıkaran faşistleri yalnızca faşizmin öğrenci kesimindeki temsilcileri olarak da görmemek gerek. Çünkü bunların lumpen nitelikleri öğrenci niteliklerine çok daha ağır basıyor. Unutmamalı ki, faşizm her dönemde lumpenproletaryayı vurucu güç olarak kullanabilmiştir. Bugün ilerici öğrencilere karşı faşizmin genel planının bir bölümünü uygulayanlar da bunlardır.

12 Mart ortamı ile günümüzün karşılaştırmasını bu açıdan yapacak olursak ortada önemli farklılıklar olduğunu görüyoruz. Bugün öğrenci gençliğin önemli bir bölümü yukarıdaki nitelikleri yenmiş, aşmış durumda. 12 Mart deneyinin öğrettiklerinin yanısıra sorumluluk içerisinde hareket eden sosyalist örgütlerin olumlu uyarılarını da dikkate almak gerek. Türkiye İşçi Partisi Üniversitelerdeki mücadeleye ilişkin görüş ve uyarılarını açıkça yaptı. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi de aynı sorumluluk içinde hareket etti. Bütün bunları Türkiye'deki sosyalist hareketin kazanımları olarak değerlendirmek gerek. Çünkü, sosyalist partilerin uyarıları kendi üyelerinin yanısıra geniş öğrenci tabanını da etkileyici bir nitelik taşıyor.

Bütün bunları hiç dikkate almayan küçük sol grupçuklar da var. Bunlar, Portekiz'de Cunhal'ın hapse atılmasını isteyen, Angola'da ABD ve Rodezya paralelindeki örgütleri destekleyen, İran zindanlarındaki devrimcileri hedef olarak Sovyetler Birliği'ni gösteren, Ülkü Ocaklarından "Amerika ve Rusya'ya karşı ortak cephe önerisi" alan ve "iki süper devlet"e karşı olduklarını söyleyen süper hoşistler. Biraz önce Ülkücü öğrenci görünümündeki kişilerin faşizmin vurucu gücü lumpenler olduğunu söylemiştik. Anarşizm ve hoşizmle lumpenlik arasındaki ilişki zaten biliniyordu; "Dağ dağa kavuşmaz ama insan insana kavuşur."

"YUMUŞAMA" YA DOĞRU

Günümüzdeki 12 Mart girişimlerini etkileyen farklılıkların bir bölümü bunlar. Bugün "genel yumuşama" dan söz ediliyor. Bu yumuşamada, objektif koşullar kadar sosyalist ve demokratik örgütlerin bilinçli ve sorumlu tutum ve davranışlarının da payı var. Yumuşama belirtileri, "Devlet Brifingi"nden sonra başladı. Daha sonra Cumhurbaşkanı Korutürk'ün konuşması geldi. Korutürk, genellikle beklenenin aksine "milliyetçiliğin de kimsenin tekelinde olmadığı" görüşünü ileri sürdü. CHP, demokrasiyi korumak üzere asgari müşterekler üzerinde AP'ye "elini uzattı". Feyzioğlu, Meclis Başkanlığı seçiminde uzlaşıcı bir tutum içine girdi. AP organı gazete, "aksi sabit oluncaya kadar Ecevit'in barış çağırısının samimi karşılanması" gerektiğinden söz etti, Meclis Başkanlığı seçimindeki çıkmazın MSP'nin eseri olduğunu söyleyerek Başkanlık işinin 9 Aralık günü mutlaka sonuçlanması gerektiğini öne sürdü.

"YUMUŞAMA" NIN GETİREBİLECEĞİ YANILGILAR

Bütün bu gelişmeleri yorumlarken son derece dikkatli olmak gerekiyor. Şu anda görünen, Türkiye'nin teorit edilmiş durumu. Başbuğ artık kendi adına konuşmak durumunda kalıyor. Türkiye, MHP Yüksek Danışma Kurulunda yaptığı konuşmada "Ecevit'in yakasını bırakmayacağım" dedi. Bu sözlerde, ortakları tarafından taktik nedenlerle yarıyolda bırakılan insanların sözde "azim" gösterisi çabaları yatıyor. Türkiye'nin Danışma Kurulunda yaptığı konuşma başka açıklıklar da getiriyor. Konuşmanın bir bölümü şöyle: "Ortaklarımızın güvenmemelerini rica ederek, güvenlik konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yaptığımız bazı teklifleri kabul ettirmekte güçlük çektiğimizi belirtmek zorundayım".

Değerlendirmede iki aşırı uca gitmemek gerekir. Bu uçlardan biri, sıkıyönetim girişimlerinin engellenmesinde sermaye partilerinin arasında doğabilecek taktik ya da başka temele dayalı ayrılıkları bütünüyle yok saymak. Bu gelişmelerden yararlanmama lüksüne kapılmak. Bu uç, politikayı reddetmek anlamına geliyor. Politikayı reddetmek ise hareketliliğe gömülüp olayları seyretmek demek. İkinci aşırı uç ise, sermaye partilerini demokrasi düşmanı olanlarla demokrasiden yana olanlar biçiminde ayırmak. Hiç unutmamalı, eğer tezgahlanan son oyun boş çıkmışsa, bunun nedeni MC'nin kimi partilerinin demokrasiden yana olması değil. Sermayenin büyük ve daha geniş tabanlı partileriyle terör görevini yüklenen tabansız küçük partileri arasındaki fark kendini

demokrasie karşı alınan tutumda değil, ters gelişmeler karşısındaki manevra gücünde gösteriyor. AP bu manevrayı yapabilirken, MHP "ya devlet başa ya kuzgun leşe" tavrına yakın olabiliyor.

CHP'nin son baş girişimini bu açıdan değerlendirmek gerek. CHP'nin taktik açıdan gerçekçi sayılabilecek olan girişimini bekleyen en büyük tehlike, bu taktiğin uzun vadeli bir strateji haline gelmesi. CHP, MC'nin içindeki ayrılıkları değerlendirip, daha doğrusu "bu farklılıkların başka güçler tarafından değerlendirilmesini dikkate alıp Türkiye'nin tecriti yolunda doğru bir taktik adım atması olabilir. Bu anlık taktiğin kalıcılaştırılması, yani demokrasinin korunmasında AP ile işbirliği yapılabileceği düşüncesi CHP'yi stratejik bir yanlışlığa götürecektir. AP'nin demokrasiyi günahı kadar bile sevmemesi nedeniyle.

UYARILMASI GEREKENLER

CHP'nin böyle bir yanlışlığa düşmesi hiç de uzak bir ihtimal değil. En başta, AP denetiminde bir sıkıyönetimin sökmemesi halinde sermayenin gündeminde bir CHP - AP koalisyonunun beklediği defalarca söylendi. Üstelik, CHP'yi böyle bir tutuma itme çabasını gösteren çevreler de var. Bu çevreler, sosyal demokrasinin büyük sermaye damgalı kesimini ya da yanını oluşturuyorlar. Somut örnekler bulunabilir. Uzun süredir CHP - AP koalisyonunun şampiyonluğunu yapanlar, AP'nin demokrasiyi bir kenara itip faşizm işportacılığı yapışını bir türlü "anlayamadılar". AP'nin böyle bir girişim içinde olabileceğine inanmak istemediler; "ne oluyordu, Demirel şeytana mı uymuştu, kim kandırıyordu onu, kötü arkadaşları mı?". Bütün bunlar tırmanış haftaları boyunca soruldu durdu. Sonunda derin bir oh çekildi: "AP lideri Demirel, konuk olduğu Bulgaristan'dan, herşeyin çözümünün yine ancak demokratik süreçlerle bulunabileceğini söylemekten geri kalmıyor"du.

Şu aşamada söylenebilecekler, bunlar. Kısaca, burjuvazi yeni bir faşizm girişiminin gerek karşısındaki güçlerin kararlılığı gerekse kendi şiddet araçlarının bütünlüğü açısından bu kez daha güç olduğunu, daha pahalıya oturacağını anladı. Sosyalist düşüncenin, demokratik birikimin toplumun emekçi kesimine ulaştığı görülüyor. Toplumun büyük bir kesimi daha iyi bir geleceğe, insanların insanca yaşadıkları bir toplumun yaratılmasına yönelik düşüncelerin etkisinde kalmaktan keşutleniyor.

BEYKOZ DERİ VE KUNDURA'DA DİRENİŞ, GREV VE ÖTESİ

BEYKOZ sanayinin yoğun olduğu bir yerdir. Sanayinin yoğun olduğu yörede de sanayi işçisinin yoğun bir şekilde kümelenmesi olağandır. Yörede irili ufaklı 7 fabrikada 8.000 işçi çalışır.

Bu fabrikalar arasında Balkanların en büyük kundura fabrikası olan Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasında 1.800 işçinin işverene karşı yiğitçe direnişi ve arkasından yetkili Sendika Deri-İş'in grev kararı ve işverenin greve karşı lo-kavt ilan etmesi bu günlerde kamuoyunda yankılanan konulardan biri oldu.

Türkiye İşçi Sınıfı hareketine baktığımız zaman Beykoz Deri ve Kundura işçilerinin İşçi Sınıfının ilk direniş hareketini 1872 yılında gerçekleştirdiklerini görüyoruz. Bu direnişin sert bir şekilde bastırılmaya çalışılmasına rağmen işçiler başarıya ulaşıyorlar. Ve isteklerini alıyorlar. Ve yıl 1975 Beykoz Deri ve kundura işçileri 103 yıl sonra tekrar direniyorlar. İşverenlerin karşısına işçi sınıfının en etkin silahlarından biri olan grev ile çıkıyorlar. Buna karşılık işverenin tutumu diğer işverenlerin tutumundan farklı olmuyor. İlerici 19 işçi işten atılıyor ve 1800 işçiye karşı lo-kavt ilan ediliyor. İktisadi Devlet Teşekküllü olan bu fabrikanın işçisini kapı dışarı atması, onları açlığa mahkum etmesi, değil insan haklarının nayasasının sosyal Devlet ilkesine bile tamamen ters bir tutumdur.

İŞÇİLER NE İSTİYORLAR

İşçiler ücretlerine zam, sosyal haklar dışında işten atılan 19 arkadaşlarının işe tekrar alınmasını istiyorlar. İşçi sınıfının birliğinin tüm halkın Demokrasi ve Özgürlük Mücadelesinde öncü olacağı bilincindedir.

Beykoz Deri ve Kundura işçileri

GREVİN işçi sınıfının bir okulu olduğunu görüyorlar. Sermayeye karşı en büyük gücün işçi sınıfının birliği olduğunu da kavriyorlar. Tüm çevre fabrikaların işçileri ve halk onların haklı davaları yanında maddi ve manevi desteklerini tüm güçleri ile duyuruyorlar. GREV işçilere Devlet mekanizmasının kendilerinin değil de, patronların yanında yer aldığı açık bir şekilde gösteriyor.

Devlet baskısı ve kaba kuvvet 103 sene önce olduğu gibi yine sahnede. Ama bütün bu baskılara karşı tek gücün kendi birlikleri olduğunu işçiler biliyorlar, yollarında kararlı bir şekilde yürüyorlar. Beykoz Deri ve Kundura fabrikası işçilerinin mücadelesi her gün yeni boyutlara ulaşan BAĞIMSIZLIK-DEMOKRASİ VE SOSYALİZM mücadelesinin bölünmez bir parçasıdır.

İŞÇİLERE TAVSİYE:

BESİN YERİNE BOL MÜZİK

"Onlar cahil adamlar", "siz bilimsel raporlara bakın", "işçi çalıştığı yerin sağlığa uygun olup olmadığı nereden bilecek?". Bu sözler bir patronun yada onların güdümündeki bir politikacının ağzından çıkmıyor. Bu sözleri sarfeden, Bes-İş sendikasının Ankara Sular İdaresi sayaç bakım ve tamir atelyesindeki temsilcisiydi.

ZEHİRLEYİCİ Mİ, BOĞUCU MU?

Yüze yakın kişinin çalıştığı atelyedeki işçiler, işyerinin sağlık koşullarına uymadığı gerekçesiyle Bölge Sağlık Müdürlüğü'nden müfettiş istemişlerdi. İşyerine denetleme için gelen doktor Hüseyin Cahit Özkan, atelyede işçilerin şikayeti ettiği gibi karbon dioksit değil karbon monoksit gazı olduğunu belirtmişti. Bu gazın zehirleyici değil boğucu olduğunu söyleyen doktor işçilere talep ettikleri yoğurt ve süt yerine bol müzik dinlemeyi tavsiye etmişti. Eskiden ahr

olarak kullanıldığı söylenen bu atelyede işçiler daha iyi çalışma şartları için mücadele ederken sendika ise hiç bir şey olmamış gibi davranmıştı.

BİR SENDIKA TEMSİLCİSİ

Sendika temsilcisinin harekete geçmesi için Yürüyüş muhabirlerinin işçilerle röportaja gitmeleri gerekti. Arkadaşlarımızın Bes-İş sendikasının kayıtlı olan ancak sendika temsilcisinin "aptal" "saf", "kandırılmış" diye nitelendiği bir işçiyle konuşmaya başlaması ile ortam karıştı. O anda konuşulan işçi, arkadaşları ile birlikte, dayanışma içerisinde davranırlarsa birşeyler olabileceğini aksi halde kaderlerine razı olmaktan başka çare olmadığını söylüyordu. Sendika ne yapar, sorusuna ise: belki toplu iş sözleşmesine bir madde koyar, o sendikann bileceği iş diyordu.

Gerçekten de işçilerin bildikleri iş ile Bes-İş'çilerin bildikleri iş tamamen

farklıydı. Nitekim işçiler arkadaşlarımızı sıcak bir ilgiyle karşılarken, sendika temsilcisi onlara saldırıyor, fotoğraf makinası ve ses alma cihazlarını tahribe çalışıyordu. "Gerçeklerden korkmayalım, onları açığa çıkaralım, buyrun siz de anlatın" diyordu arkadaşlarımız. Cevap olarak, burada yani işçilerin ortasında konuşulmaz deniliyordu.

"SİZİ KARŞI EYLEM YAPACAĞIZ"

Sonra ardi arkası gelmeyen tehditler başladı: "şu andan itibaren olacaklardan ben sorumlu değilim. Buraya anarşi çıkarmaya geldiniz, size aynen davranacağız. Size ve sizi buraya davet edenlere karşı eylem yapacağız." Sürekli olarak kimin davet ettiği, kimin haber verdiği soruluyordu. Kimlerdi bu tekerleğe çomak sokanlar? Sonra sendikacı, muhafızlarıyla birlikte, arkadaşlarımızı Genel Müdüre götürdü. Genel Müdürün müdahale edilmemesi emrine rağmen

sendika temsilcisi ile kısım şefi Polat Arısan arkadaşlarımızı zorla bir odaya sokarak banttaki kayıtları sildirdi ve makinadaki filmi gassetti.

Sendikacı bir taraftan da söylemeye devam ediyordu: "Ben sizi kimlerin çağırıldığını biliyorum. Onları sendikadan atacağız. Onların pirim almasını da önleyeceğim. Hatta işten atılmaları için çalışacağım. Onlara şimdiye kadar sert davranmadık ama bundan sonra günah benden gitti."

ÖYLE BİR SENDIKA Kİ!

Sendika temsilcisinin sözlerinde ne kadar samimi (!) olduğunu anlamak için fazla beklemek gerekmedi. Bugüne kadar çeşitli nedenlerle arasının bozuk olduğu bazı işçileri elinde hiçbir kanıt olmadan cezalandırma yoluna gitti. Her nasılsa Yürüyüş'e haber verener sendikacıya malum olmuştu. Ve herhalde işçilerin gelirini düşürmek işçiyi Bes-İş usulü savunmanın bir şekli olmalıydı.

EKONOMİK MÜCADELE, POLİTİK MÜCADELEYLE TAMAMLANMALIDIR

AYDAN GEDİKALİ İzmir'den bildiriyor.

İzmir'de, eski Bornova yolu üzerinde kurulu bir boya fabrikası var. Bu fabrikanın işvereni yabancı, Avusturyalı. Anadolu, Renault gibi otomobil fabrikaları için polyester üretiliyor bu fabrikada. Oldukça karlı bir üretim alanı. Şu anda Dewiluxe'de direniş var. 213 işçi kararlı, bilinçli ve disiplinli olarak sürdürüyorlar eylemlerini. "Namus davası bu" diyorlar. Ve ekliyorlar: "Gerektiğinde, sırtımızdaki elbiseleri satıp sonuna kadar götüreceğiz bu işi."

BİR MÜHENDİS VE BİR İŞÇİ

Olayın çıkış nedeni şöyle : İşyerinde çalışan kimya mühendislerinden biri çay ocağında görevli bir işçi kızı hakarete eder. Bunun üzerine olaylar gelişir. Hakarete uğrayan Emine Boğa şöyle diyor : " İki kız arkadaş çay kısmında çalışıyoruz. Memurlara çay veriyoruz. Bir arkadaş, mühendis Yücel Tanrıverdi'ye çay götürmüştü. Çay soğukmuş, mühendis beni çağırttı. Ben o sırada yoktum, hemen gidemedim. Daha sonra gitmişimde, kızdı, bağırıyor bana. 'Terbiyesiz' dedi. Nedenini sorduğumda, 'senin terbiye dediğin şey sadece insanın apışarasında olmaz' dedi ve ağır hakaretlerde bulundu."

Anlaşılan, kadın denilince Bay Tanrıverdi'nin aklına elini sıcak sudan soğuk suya sokmayan cici burjuva kadınları geliyor ki, bir işçi kız karşısında asgari nezaket kurallarını dahi unutabiliyor. Ne var ki, Bay Tanrıverdi'nin bağlı olduğu Kimya Mühendisleri Odası böyle düşüncüyü ve ihraç istemi ile tedbirli olarak Disiplin Kurulu'na sevk ediyor kendisini.

İŞVEREN : "OLUR BÖYLE ŞEYLER"

İşverenin tutumu ise tam bir komedi. "Olur böyle şeyler" diyor işçilere. "Bu bir ağabey-kardeş münasebetidir. Ağabeydir onun, herşeyi söyler" Ama işçiler kesin karardır : "Bütün işçilerin önünde özur dilemedikçe bitmez bu direniş" diyorlar.

Olaylar bu kadarla da kalmıyor. Uzlaştırma görüşmeleri devam ederken, işveren, içlerinde üç sendika temsilcisi ve hakarete uğrayan işçi kız da olmak üzere 29 işçiyi kapının önüne bırakıyor. Böylece hakaretle başlayan gelişmeler, iş güvenliği taleplerini de kapsayarak devam ediyor. İşçilerin bağlı bulunduğu Petrol-İş sendikası Mali Sekreteri, "İşverenin 29 arkadaşımızı gözünü kırpmadan sokağa atması, iş güvenliğinin bulunmadığını göstermiştir bize" diyor.

BİLİNÇ DÜZEYİ YÜKSEK

İşçilerin hepsi ne yaptıklarını biliyorlar. "Biz Dewiluxe İşçileri kendimizi Türkiye İşçi sınıfından, giderek dünya işçi sınıfından ayrı düşünmüyoruz. Nasıl Sungurlar ve diğer işyerlerindeki arkadaşlarımızın direnişleri sadece kendilerini ilgilendirmiyorduysa aynı şekilde bizim hareketimiz de Türkiye işçi sınıfı hareketinin bir parçasıdır." diyorlar.

İşçi sınıfı hareketi üzerine soyut sözler söylemekten öte birşey yapma

mücadele vermenin bizleri kurtarmayacağını biliyoruz. Ekonomik mücadelenin politik mücadeleyle tamamlanması gerektiğine inanıyoruz." diyorlar.

Civar fabrikalarda çalışan işçiler ögle paydoslarında Dewiluxe işyerine gidip direnişteki işçilerle dayanışma içinde olduklarını gösteriyorlar.

ACIL GÖREV

Sendikamızın İzmir Şube Başkanı Özcan Tüzün "Namus direnişi bu, onur direnişi" diyor. İlginç görüşleri var Tüzün'ün. Referandumun yasallaşmasını, işkollarının 16'ya indirilmesini istiyor. "İşçi sınıfını ekonomik mücadele sınırları içine hapsedenler, politik mücadeleyi reddedenler sahtekardır" diyor. Ve ekliyor : "İşçi sınıfının yalnızca ekonomik mücadele örgütlerine güvenip sendikalar ile mevcut düzenin değiştirilebileceğini sanmak ham hayaldir. İşçi sınıfı ve mütefik emekçi sınıflar, kendi politik örgütleri ile mücadele vermeliydiler. Bugünkü acil görev de MC koalisyonunun bir an önce iktidardan düşürülerek erken seçime gidilmesidir. Bugünkü bunalımdan kurtulması, işçi sınıfının ekonomik ve demokratik taleplerinin çözüme ulaşabilmesi ve MC iktidarının faşist tirmanışına son verilebilmesi için izlenecek yol budur."

TAN YAYINLARI

Necatibey Cad. Sezenler Sok. No. 2 / 18 Yenisehir/Ankara

Broşür Dizisi

7. LENİN

Devrim Günleri 1905

4.6 TL (yeni çıktı)

6. LENİN

Sosyalist Parti ve Partisiz Devrimcilik

4. - TL (yeni çıktı)

5. LE DUAN

Devrim Sürecinde Kadın ve Gençlik

4. - TL

4. LE DUAN

İdeolojik Mücadele ve Propaganda

4. - TL

3. LE DUAN

Toplumda İdeolojik Çalışma

4. - TL

2. LENİN

Militer Maddecilik (Tükendi)

(Tükendi. 2. Baskı yapılıyor)

4. - TL

1. LENİN

Toplumda Siyasi Eğitim

(Tükendi. 2. Baskı yapılıyor)

4. - TL

OCAK AYINDA ÇIKIYOR.

Büyük Boy

LENİN

Devrimci Proletaryanın Demokratik Görevleri ve Siyasi Grev.

LENİN

Proletarya Enternasyonalizmi

FKP'NİN 22. KONGRESİ: KOMÜNİSTLER FRANSA İÇİN NE İSTİYOR

Fransız Komünist Partisi (FKP) 22. Kongresi 4 - 8 Şubat 1976'da toplanacak. Parti Merkez Komitesinin 5 - 8 Kasım tarihli toplantısı sonunda Kongre'ye sunulacak karar belgesi tasarısı kamuoyuna açıklandı ve üyelerin tartışmasına açıldı. Parti yayın organlarında "Tartışma Kürsü"leri açıldı. Yürüyüş'ün 16. sayfasında üç FKP üyesiyle söz konusu belge üzerinde yapılmış bir görüşmeyi bulacaksınız. Ön tasarı "Komünistler Fransa için ne istiyor?" başlığını taşıyor.

Ön tasarını hazırlayan komisyon raporunda da belirtildiği üzere, söz konusu belge partinin kısa dönem görevlerini belirleyecek bir karar tasarısı değil. Ne de partinin teorik yaklaşımını açıklayan bir tez. Hükümet programı niteliği de taşıyor. Çünkü şu anda geçerli bir program var. Ancak tasarı, kongre çalışmalarına temel olacağı gibi, kongrede alacağı biçim ile de kalıcı bir belge olması isteniyor.

Ön tasarı FKP için yeni bir strateji önermiyor. Göstergeler, bunalım içindeki Fransa'da sorunların çözümü için toplumun değiştirilmesi gereği ve bu yönde komünistlerin önerilerinin bir kez daha ve açıklıkla ortaya konulduğu izlenimini veriyor. Tartışmaya sunulan metnin açık, soyut olmayan, günlük dilde kaleme alınması ve Marksist terminolojinin teknik düzeyde kullanılmamasına özen gösterilmesi de dikkate alınır, amacın üyeler kadar geniş halk yığınlarına da seslenmek olduğu söylenebilir.

"BUNALIM'A KARŞI "DAHA ADİL YAŞAM"

Ön tasarı dört bölümden oluşuyor. "Fransızlar ve Bunalım" başlıklı birinci bölümde, Fransa'nın gelişmiş modern bir ülke olduğu, yetenekli ve azimli halkın büyük zenginlikler ürettiği, ancak bu zenginliklerden çok büyük kesimin yararlanmadığı, emekçiler ve halkın yaşam koşullarının gereken düzeyde olmadığı anlatılıyor.

"İki yüzyıl önce büyük demokratik devrim" yapan ülkede, büyük burjuvazinin, patronların özgürlüklere saldırdığı, demokratik işçi hareketini baskı altında tuttuğu, ülkenin içinde bulunduğu bunalım nedeniyle durumun daha da kötüleştiği söylenerek; "toplumun ekonomik, sosyal ve politik yapısının, ekonomik gelişmenin, ulusal kalkınmanın işçilerin ve halkın hayati gereksinmelerine uygun olmadığı" ve bu toplumun değişmesi gerektiği belirtiliyor.

"Daha Bir Güven İçinde, Daha Adil ve İyi Yaşam" başlıklı 2. bölümde kurulacak toplumun sosyalist bir toplum olacağı, komünistlerin amaçlarının "emekçilerin ihtiyaç ve özelemlerin, Fransa'nın olanak ve koşullarına" uygun, gerçekçi bir toplum kurmak olduğu söylenerek, bu yeni toplumun nitelikleri Fransa somutunda anlatılıyor.

"Sosyalizme Demokratik Geçiş"

başlıklı 3. bölümde ise bu yeni topluma ulaşmak için, "birkaç tekelci grubun yerine ulusun tümünün ekonomik ve toplumsal gelişmeye egemen olması, ... otaritarizm ve büyük sermayenin siyasi sözcülerinin keyfi yönetiminden en geniş, herkes için bir demokrasiye geçilmesi" gerektiği; Ortak Program'ın bu yolda ileri bir adım olacağı; FKP'nin mücadelede eylemlerinin başına, halkın çoğunluğunun Ortak Program'a desteğinin kazanılması ve kararlılıkla bu programı uygulayacak "Demokratik Birlik" hükümetinin iş başına gelmesini koyduğu anlatılıyor. "İleri demokrasi" ile, "o zamana kadar söz konusu olmayan ve ülkeyi geliştiren bir siyasi, ekonomik demokrasi"ye ulaşılacak. Bu deneyimin demokrasiye daha da ilerleterek sosyalizme geçişi sağlayacağına komünistlerin inancı vurgulanıyor; çünkü "sosyalizm ekonomik, sosyal ve siyasi yaşamın sürekli demokratikleştirilmesi, sonuna kadar götürülmüş demokrasidir". "Toplumun değiştirilerek sosyalist bir Fransa'nın kurulması ancak Fransa halkının demokratik eseri" olabilir.

FKP'nin "hareketli azınlıklar" teorisi ile, kararlı küçük burjuva grupların halk yığınlarını itererek devrime ulaşacağı görüşünü "reddettiği", bu yolun "macera ve yenilgi" yolu olduğu gibi; sık sık görüldüğü üzere, "gerici iktidarların yararına ve baskı politikalarına

hizmet eden provokasyon yolu" da olduğu eklenmekte.

Ancak, "sömürücü büyük burjuvazinin egemenliğinden ve ayrıcalıklarından kendi arzusu ile vazgeçmeyeceği, bu egemenliği korumak veya tekrar ele geçirmek için her zaman bütün yollara başvuracağı, ... Şili ve Portekiz'deki acı deneyimler" de hatırlatılarak anlatılıyor. Bunun için emekçilerin, geniş halk yığınlarının 5 yada 7 yılda bir kez oy kullanma ile yetinemeyecekleri, tüm alanlarda mücadele etmek gereği ve gerici yasa dışı, yıkıcı, şiddet eylemlerini önlemek zorunluluğu belirtilerek, örgütlü mücadele dışında bir yol olmadığı söyleniyor.

Komünistlerin reformistlerden, toplumu değiştirme, sosyalizmi kurmada inançlı olma yetenekleriyle ayrıldıkları, ancak "devrimin şiddet ile eş anlamlı olmadığı" belirtildikten sonra, "Fransa işçi sınıfına ve halkına eylemleriyle sosyalizme doğru özgürlük ve barış içinde bir demokratik ilerleme" önerilmekte. "Çünkü çağımız Fransa'da devrim yolları demokrasi ile özdeşleşmiştir". Uluslararası durum da incelenerek, emperyalizmin gerileyişiyle Fransa'da sosyalizme barışçı ve demokratik geçişin başarılı olma şartları olduğu söyleniyor.

"Fransa renklerinde bir sosyalizm" ara başlığı ile bu bölümde son olarak Fransa'da sosyalizmin diğer ülkelerde sosyalizmin kuruluş deneyimlerinden dersler çıkararak, "bilimsel sosyalizmin ilkeleri, ulusal ve tarihi an'ın gerçeklerine göre kurulacağı" belirtiliyor.

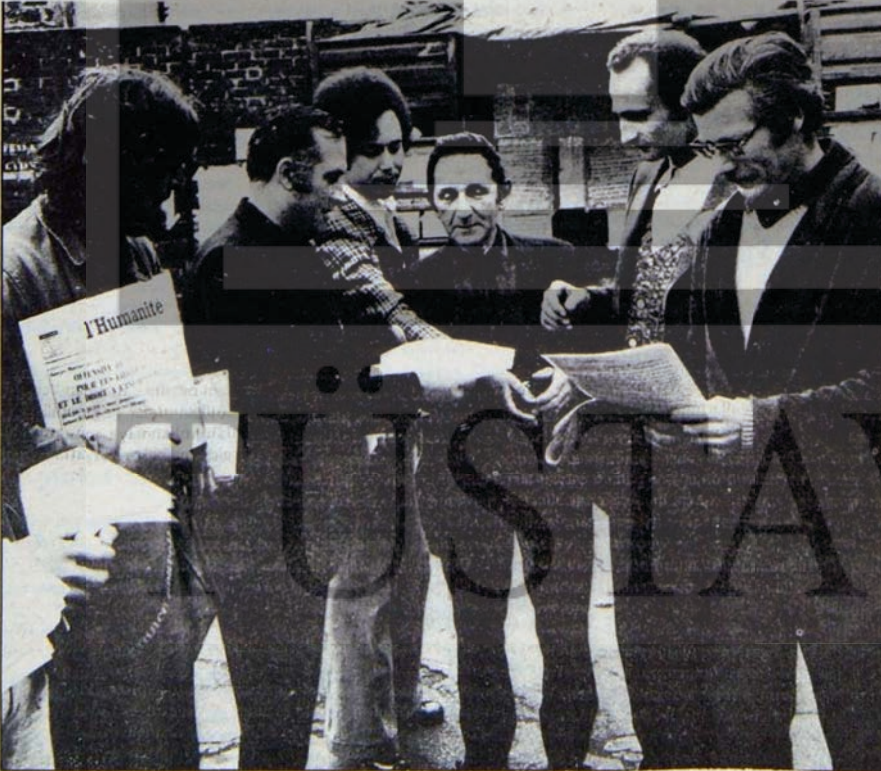
"DEĞİŞİMİN GÜÇLERİ"

"Değişimin güçleri" başlıklı son bölümde, kitle mücadelelerinin yönetici gücünün işçi sınıfı olduğu, işçi sınıfının toplumsal yaşantıda hayati önemi olduğu ve buna karşılık ülke işleri yönetiminden nasıl uzak tutulduğu anlatılmakta. Değişim için ise, geniş halk tabakalarının birliğinin gereği ve bunların mücadeleye giderek daha fazla katıldıkları görüşü belirtilmektedir.

Yeni toplum için mücadelede halkın güçlü, uyanık ve mücadelecisi bir öncü partisi olması gerektiği, bu partinin ise FKP olduğu söylenerek: "Öncü rolü fermanlarla alınmaz, emekçilerin, halk yığınlarının günlük yaşamlarında politik keskin görüşlülük, fedakarlık ve kararlılıkla elde edilir" deniyor.

FKP'nin mücadelelerde her zaman en önde olduğu anlatılarak, "büyük mücadeleler bizi bekliyor. İşçiler ve tüm halkımız için, zamanımızın büyük devrimci Partisi'nin gücü, etkinliği, onların başarıya ulaşmalarının, Fransa'nın demokratik ve sosyalist geleceğinin güvencesidir" sözleriyle belge sonuçlandırılıyor.

Tasarı metni partinin örgüt ve yayın organlarında tartışılmakta. Son biçimini kongrede alacak. Ancak tartışma ve sonuçlarının Fransa'nın siyasal yaşamında etkin olacağı şimdiden anlaşılıyor.

BİR İŞYERİNDE PAYDOS ANINDA GAZETE SATIŞI VE BİLDİRİ DAĞITIMI

DEVRİMCİ, TÜM MÜCADELE YÖNTEMLERİNİ BİLMEK ZORUNDADIR

Dr. STEPAN TITARENKO

Milyonlarca ve milyonlarca insan, toplumsal hayatın en yüksek şekillerine yalnız sosyalizm yollarıyla ulaşabildiğini gün geçtikçe daha iyi anlamaktadır. Bu amaca nasıl varılabilir? Toplumun sosyal bakımdan yenilenmesi süreci, ileride nasıl gelişecek? Bunun için silahlı savaşa girişmek mi yoksa emekçilerin iktidara geçmeleri için barışçı yolda yürümeleri mi gerekecek?

Bu sorulara kısaca şu cevap verilebilir: Bu, somut duruma, sınıf güçlerinin gerçek oranına ve sömürücü sınıfların hareket tarzına bağlı bir şeydir. Bugün dünyada öyle bir durum meydana gelmiştir ki, bazı ülkeler, iç savaş yapmadan barış yoluyla sosyalizme geçebilirler. Çünkü kapitalizmle sosyalizm arasındaki güç oranı, sosyalizmin yararına değişmiştir. Emperyalizm kaybetmiş olduğu tarihi teşebbüsü artık geri alamaz, çağdaş dünyanın gelişmesi sürecini geriye döndüremez. Bugün dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı, tüm devrimci güçler, insanlığa başlıca gelişme yolunu göstermektedirler.

BURJUVAZİNİN ÇARPITMALARI KARŞISINDA MARX VE LENİN

Burjuva propagandası, sömürülen sınıfların her çeşit koşullarda, fikirlerini uygulamak üzere, silahlı isyana ve zorbalığa başvurmak istediklerini, bunu kendilerine Marks ile Lenin'in öğrettiğini iddia edip duruyorlar.

Bu, tabii uydurmadan başka bir şey değildir. Çünkü Marks ile Lenin, işçi sınıfına, savaşta somut durumu gözönünde bulundurmak ve en etkili yoldan yararlanmak gerektiğini öğretmişlerdir.

Örneğin, 1871 yılında Marks "The World" gazetesi muhabirinin sorularını cevaplandırırken şunları belirtmişti: "Tüm ülkelerden işçilere, aynı tür siyasi savaşa yapma direktifi verilemez. Barışçı propaganda amaca hızlı ve doğru yolla ulaştırılabilecek olursa, bu durumda isyân ve ayaklanma, akılsızca bir hareket olur. "Öte yandan Marks şu hususa da dikkati çekmişti: Pek çok çeşit baskı kanunları ve sınıflar arasında çok derin çelişkilerin olduğu yerlerde sosyal savaşın çıkması kaçınılmaz olabilir.

Aynı tutumu savunan Lenin daha geçen yüzyılın sonlarında reformistleri eleştirirken bu hususta şunları yazmıştı: "Tabii işçi sınıfı iktidara barış yoluyla geçmeyi tercih ederdi, fakat burjuvazinin proleterlere barış yoluyla tavizlerde bulunmayacağı ve zorbalığa başvuracağı olasılığı vardır. O zaman işçi sınıfının, amacına ulaşmak için devrimden başka yolu kalmıyacaktır."

Lenin işçi sınıfını zafere götüren yolun yalnız silahlı savaştan geçtiğini iddia eden "solcu" komünistleri de eleştirmişti (1918). Bu sözüm ona "solcu" komünistler, Sovyet Cumhuriyeti'nin, dünya devrimini itelemek için muhakkak Alman emperyalizmine karşı savaşa başlamasını istiyorlardı. Lenin bu konuda şunları yazmıştı: "Bu teori, silahlı isyanın her zaman ve her çeşit şartlarda vazgeçilmez bir savaş şekli olduğu görüşü demek olur."

SAĞ VE SOL SAPMALARINA KARŞI

Lenin, proletaryanın egemenliği ele geçirmesi için herhangi bir savaş yolunu seçmesi gerektiği fikrini hiç bir zaman desteklememişti, şu veya bu koşula bağlı olarak, gerek barışçı gerekse barışçı olmayan savaş yollarının seçilmesi gerektiğini belirtiyordu. Yalnızca savaş yolunun tercih edilmesi, muhakkak sağcı veya "solcu" oportünizme götürür. Yalnız barışçı mücadele yolunu propaganda eden sağcı oportünistlere, reformistlere göre, bu mücadele yolu, gerçekte sınıf savaşından vazgeçme ve sınıfsal işbirliğinin propagandası demek oluyor. "Solcu" oportünistlere gelince bunlar, somut koşullara önem vermeden sadece silahlı savaşı desteklerler, başka tür savaş yollarını reddederler ve bu yolların emperyalizme karşı savaşta, proletaryayı silâhsızlandırdığını iddia ederler.

SOVYET DENEYİ

"Solcu" doktrinörlerin kanıtlarından biri şudur: Her çeşit barışçı mücadele yolu, işçi sınıfının zaferi yararına devrimci durumdaki yararlanma

imkânını ortadan kaldırır. Bu kanıt tarihin mantığına ve olaylarına ters düşer. Örneğin, Rusya'da Şubat Burjuva Demokrat Devrimi ile Ekim Sosyalist Devrimi arasındaki dönem hatırlatalım. Burada 8 ay içinde bir gün bile devrimci durum sona ermemiştir. Oysa Lenin ve Bolşevik Partisi, türlü savaş şekillerine ve yollarına bu arada propagandaya, ajitasyona, barışçı gösterilere, çeşitli kitlevi örgütlere katılma yoluna genişçe başvurmuşlardı. Üstelik Bolşevikler, ilk 4 ay içinde yani 4 Temmuz 1917 yılına kadar, devrimi barışçı yönde geliştirme çabasında bulunmuşlardı.

O zaman Rusya'da iki iktidar (Geçici Burjuva hükümeti, İşçi Asker ve Köylü Milletvekilleri Sovyeti) vardı. Bu koşullarda burjuva devriminden sosyalist devrime barış yoluyla geçilebilirdi, çünkü ülkenin silahlı güçleri, Sovyetlere tabi idiler. Geçici hükümet merkezi Sovyetlerin rızası olmadan, hiç bir askeri harekete girişemezdi. Tüm iktidarın Sovyetlerin elinde bulunduğu koşullarda, devrimi silâha sarılmadan barış yoluyla geliştirmek mümkündür. Bolşevikler asıl bunu hesaba katarak şu sloganı ileri sürmüşlerdi: "Tüm egemenlik Sovyetlere ait olmalı!"

27 Şubat'tan 4 Temmuz'a kadar süren dönemde bu gibi gelişme yolu mümkün ve arzu edilirdi. Bolşevikler, yalnız, geçici hükümetin o zamanki Sovyetlerin yönetiminde bulunan menşevik ve SR (Es Eralerin) uzlaşmacı partilerinin faal desteğiyle silahlı zorbalığa başvurduğu zaman, yani Temmuz ayından sonra isyana bavrurmayı kararlaştırmışlardı.

BARIŞÇI YOL ZORLANIYOR

1917 yılı sonbaharının başlarına doğru, bolşevikler Petrograd ile Moskova Sovyetlerinde çoğunluğu kazandıktan sonra, ülkenin her tarafında halk devrimi geliştiğinde ve işçi sınıfının iktidara geçmesi için uygun koşullar oluştuğunda, Lenin uzlaşmanın mümkün olduğu, yani Temmuz ayından önce ileri sürülen talebe dönmenin mümkün olduğu sorununu ileri sürmüştü. Lenin'e göre bu uzlaşmadan maksat, devrimin gelişmesine barışçı mahiyet vermek çabasında bir kez daha bulunmaktı. Lenin'in belirttiğine göre, yalnızca devrimci yöntemlerin taraftarları olan bolşevikler devrimin barış yoluyla gelişmesi amacıyla tarihte pek ender görülen ve son derece değerli olan böyle uzlaşmaya varabilirler.

Fakat çok geçmeden uzlaşmanın imkânsız olduğu anlaşılıyordu, çünkü menşeviklerle SR'ler burjuvaziyle pek sıkı bağlar kurmuş bulunuyorlardı. Bolşevikler Partisi, halk kitlelerini silahlı isyana hazırlamak zorunda kalmıştı. Bu isyan, başarıyla sonuçlanmıştı. Geçici hükümet devrilmiş, sosyalist devrim zafere kazanmıştı. Bolşeviklerin taktiği yani savaş usullerini ve şekillerini, somut duruma göre birleştirme taktiği hayati gücünü parlak surette göstermişti.

BELİRLEYİCİ OLAN, SOMUT KOŞULLARDIR

Değişen duruma, koşulları, yeri ve zamanı hesaba katmadan herhangi bir savaş yoluna körükörüne bağlanmak, çok kötü sonuçlar doğurabilir. Kişileri geçersiz sebeplerle ya da sebepsiz olarak silâh kullanmaya çağırarak, devrimci olamaz. Gerçek bir devrimci, reel olayların gidişine bakar, hayatta neden başka türlü değil de, böyle olduğunu anlamaya çalışır ve buna göre en etkili sonuçları verebilecek mücadele yolunu seçer.

Çağdaş aşamada, bazı ülkelerde sosyalist devrim, iç savaş yapılmadan barış yoluyla zafer kazanabilir. Bununla beraber barışçı olmayan yollara da başvurulabilir. Lenin'in belirttiğine göre, devrimci sınıf amaçlarına ulaşmak için her çeşit toplumsal çalışmayı yürütebilmelidir.

"Başka sınıfların durumunda, irademeze bağlı olmayanda işçilikler olursa bu halde gündeme, hiç bilmediğimiz bir faaliyet şekli dahil edilebilir, böyle bir durumda tüm savaş yöntemlerini bilmezsek, son derece büyük, bazan da çözücü yeniliğe uğrayabiliriz."

AGENCE FRANCE PRESSE, ALMAN SOSYAL-DEMOKRAT PARTİSİNİN, İSPANYA SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ YETKİLİLERİNİ İDEOLOJİK EĞİTİMİ AMACIYLA, BRUNO FRIEDRICH'İN BAŞKANLIĞINDA ÖZEL BİR ÖRGÜTLENMEYE GİTTİĞİNİ AÇIKLADI. BU ÇALIŞMA, SPD'NİN KURDUĞU FRIEDRICH-EBERT VAKFI TARAFINDAN FİNANSE EDİLİYOR. HABERDE, İSPAN'DA, PORTEKİZ SOSYALİSTLERİ GİBİ BU VAKIF ARACILIĞIYLA SPD'DEN BÜYÜK MALİ YARDIM GÖRDÜĞÜ DE AÇIKLANIYOR.

SPD

PORTEKİZ'DEN SONRA İSPANYA'YA DA EL ATTI

Alman Sosyal Demokrat Partisi SPD'nin "komünizme duvar çekme" yönündeki çabalarını son haftalarda artırdığı ve bu çabaların en başta İspanya ve Portekiz'i hedef aldığı, önceki hafta Agence France Presse'in Bonn kaynaklı bir haberinde açıklandı. Haberde, SPD Parti bürosu üyesi Bruno Friedrich'in gözetimi altında, İspanya Sosyalist İşçi Partisi yetkililerinin "ideolojik formasyonunu sağlamaya görevli sosyal-demokrat kadroların harekete geçirildiği" açıklan-
dı.

AFP haberinin girişi şöyle : "Batı Alman Sosyal Demokrat Partisi SPD, Güneybatı Avrupa'da komünizmin ilerlemesini durdurmak için elinden geleni yapmayı ve "Portekiz senaryosu" nun İspanya'da da tekrarlanmasını engellemeyi kararlaştırmıştır."

AFP'nin haberinde şöyle denmektedir: "Gittikçe 'aktivist' bir nitelik kaza-

nan yeni bir "enternasyonalizm" yoluna giren, Helmut Schmidt ve Willy Brandt'ın partisi son zamanlarda Felipe Gonzalez'in yönetimindeki İspanya Sosyalist İşçi Partisi ile ilişkilerini artırmıştır." Habere şöyle devam etmektedir: "Söz konusu 'ideolojik formasyon' çalışması SPD tarafından kurulan Friedrich-Ebert vakfının yönetiminde gerçekleştirilmektedir. Mario Soares de 1973 yılında Portekiz Sosyalist Partisi'ni Friedrich-Ebert vakfının Bonn yakınlarındaki lokallerinde kurmuştur."

Bundan bir süre önce SPD'nin Portekiz'de Sosyalist Partisi'ni mali yönden desteklediği, Batı Alman sosyal-demokrat sendikalarının CIA kaynaklı fonları Soares'in partisine aktardıkları bir Amerikan gazetesi tarafından açıklanmış ve ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından da doğrulanmıştır. AFP çıkışlı habere, "Soares gibi Gonzales'in de söz konusu vakıf aracılığıyla SPD liderlerinden "önemli" olarak nitelenen miktarlarda mali yardım aldığı, ancak SPD yetkililerinin bu konuda kesin rakamlar vermekten kaçındıkları" belirtilmektedir.

"AVRUPA'DAKİ SİYASAL MÜCADELENİN BİR GEREĞİ"

AFP haberinin diğer bölümleri de şöyledir :

"SPD'ye yakın çevreler, özel olarak SPD'nin ve genel olarak sosyal-demokrasinin "kardeş partiler"e yaptıkları yardımın aniden büyük artış göstermesini Batı Avrupa'daki siyasal mücadelenin gereklerine bağlamaktadırlar. 'Öst politik'in (Brandt'ın Doğu Avrupa sosyalist ülkeleriyle yürüttüğü yumuşama politikasının) başarılarına rağmen, Alman Sosyal-Demokrat Partisi Fransız sosyalistlerinin savunduğu Halk Cephesi stratejisine karşı bir alternatif yaratma çabasındadır."

"Willy Brandt, Sosyalist Enternasyonal'e paralel olarak, sosyal-demokrat,

sosyalist ve ilerici partilerle gayri resmi ilişkiler kurmakla görevli bir uluslararası sosyalist büro kurmak istemektedir.

"Bu yeni 'enternasyonalizm'in en yakın ve en çarpıcı örneği, Finlandiya maden işçileri sendikasının sosyal-demokrat kanadına 125 bin mark gönderilmesiyle doğan skandaldır. Bu paralar, SPD'nin ve Sendikalar konfederasyonu'nun (DGB) yöneticileri tarafından toplanmıştır."

Sosyal-demokrat liderler, kendi paralellerindeki partiler arasındaki ilişkilerin son zamanlardaki sıkışmasını açıkça "Avrupa'daki siyasal mücadeleye" bağlamaktadırlar. Amaç, Yunanistan ve Portekiz'de faşist rejimlerin yıkılmasından sonra Güney Avrupa'da kapitalizmin temellerinin sarsılmasını, solun güçlenmesini engellemektir. Avrupa'daki mücadele budur. Portekiz'den sonra İspanya'da da demokrasiye geçilmesi, demokratik dönüşümlerin gerçekleştirilmesi Batı Avrupa'nın tekelci güçlerini ve tüm emperyalist-kapitalist sistemi ürkütmektedir. Böyle bir gelişme, İspanya'nın kapitalist sistemle ilişkilerini tehlikeye sokabileceği gibi, Avrupa'da da güçler dengesini değiştirecek, bu gelişmeler Kissinger'in deyimleriyle bir "şok dalgası" gibi tüm Avrupa'ya yayılabilecektir.

EMPERYALİZMİN AVRUPA STRATEJİSİ

Kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadele açısından Avrupa giderek bir odak noktası haline gelmektedir. Avrupa'nın güneyi, Akdeniz ülkeleri, Kuzey Afrika ve Orta Doğu bu mücadelenin en hareketli örneklerine sahne olmaktadır. Orta Doğu'da Mısır-İsrail ara anlaşması, Lübnan'daki iç savaş, İspanyol sahrasının Fas ve Moritanya arasında paylaşılması, Kıbrıs Adasının İki bölünmesi bu gerilimin örnekleridir. Aslında Bangladeş'teki gerici darbe, Timor adasının Endonezya tarafından işgali emperyalizmin direnme hattının bu bölgelere kadar uzandığını göstermektedir. Çin

gezisinden dönen ABD başkanı Ford ülkesinin yeni Asya stratejisini açıklamıştır.

Bu gelişmeler arasında belli başlı Avrupa ülkelerinde siyasal iktidarın değiştiğinin dünya kapitalizminin kaderinde en belirleyici etkiyi yapacağı kuşkusuzdur. Yunanistan'da faşist cunta yıkıldıktan sonra bugün sağcı Karamanlis hükümeti iktidardadır ve NATO'ya ilişkilerini yeniden düzeltmeye çalışmaktadır. Portekiz'de emperyalizmin oyunları, şimdilik ne kadar süreceği belli olmayan bir başarı kazanmış görünmektedir. Buna karşılık İspanya'da faşist rejim ömrünü tamamlamış gözükmektedir. İtalya ve Fransa'da solun iktidarı alması olasılığı kuvvetle belirmiştir. Kissinger'in bir süre önce, bu iki ülkede solun iktidara geçmesini ve özellikle komünistlerin hükümetin girmelerinin Avrupa için çok tehlikeli olacağını açıkladığı hatırlanmalıdır. Solun güçlenmesini engelleme stratejisinde, sosyal-demokrat partilerin sağa çekilmesi önemli bir yer tutmaktadır. ABD'nin güneydoğu Asya'dan çekildiği sıralarda, geçen Mart ayında bir Amerikan senato araştırma grubunun, ABD hükümetinin Avrupa'daki sosyal-demokrat partilerle de iyi ilişkiler kurmasının gerektiğini bildiği unutulmamıştır.

Bir iktidar değişikliği olasılığına karşı, tekelci burjuvazi, sağ sosyal-demokrat partileri güçlendirmeye çalışmaktadır. Amaç, demokratikleşmenin kapitalizmin temellerine dokunmasını işçi sınıfı partilerinin güçlenmesini engellemektir. Ancak sosyal-demokrat partilerin tekelinin kontrolüne girmesi ve bu partiler aracılığıyla işçi sınıfına geçici bazı ödünlerin verilerek sınıf mücadelesinin yumuşatılması kapitalizmin ekonomik ve politik bunalımını ortadan kaldıramayacaktır. Çünkü, kapitalizmin sınırları içinde kalarak işçi ve emekçi sınıfların özlemlerinin yerine getirilmesi mümkün değildir. İşçi sınıfı partileri, kendilerine yasaklanmak istenen iktidara olanağını, işçi ve emekçi sınıflarının insiyatifleriyle gerçekleştirecektir.

SCHMIDT: AKIL ÖĞRETİYOR

BİREYÇİ DAVRANIŞ VE TİYATRO

S.GUNAY AKARSU

Geri bırakılmış bir ülkenin ekonomik ve buna bağlı olarak toplumsal koşulları, çeşitli çelişmeler zenginliğinin dinamizmini de birlikte getirir. Hele bu ülke çağımızın emperyalist dünyasında yer alıyorsa, bu dünyanın gittikçe yükselen bunalımından gerek doğrudan doğruya, gerekse dolaylı olarak etkileniyorsa. İşte Türkiye bu tanımladığımız ülkelerden biridir. Bu iç ve dış çelişmeler zincirinin itişiyile içten içe kaynamakta, ardarda sıralanan nicel değişmeler yaşamaktadır.

Bu durum saptaması bize bir başka konuda dikkatli ve bilinçli davranmak zorunluğunu da yükler. Çelişmelerin keskinleşmesi oranında sertleşen baskılar, gizlilikten açıklığa doğru yavaş yavaş koyulan bir faşizm uygulamasına dönüşmektedir. Bu gerçeği bilmek ve önlemini bilimsel verilerin doğrultusunda almakla yükümlüdür devrimci hareket. Bu da gene bilimsel doğruların verileri uyarınca gerçekleştirilecek güç birliğiyle sağlanabilir. Çeşitli saptamalara göz yummak ya da salt birleşme uğruna ödün verip oportünizmin batağına saplanmak söz konusu değildir elbette. Ama, faşist baskılar karşısında belli ilkel çevresinde el birliği, güç birliği yapmak ana doğruların yaygınlaştırılması için eşzamanlı, birbirini bütünüleyici çabalara girmek kesinlikle zorunludur. Bu girişim çeşitli görüşlerin, görüş platformunda kalmak koşuluyla tartışılması engellenmez. Tam tersine belli doğruların bulunabilmesi için derinlemesine bir araştırmadan sağlanacak yararlar hiç de azımsanacak gibi değildir. Yeter ki bilimsel doğrular ve bu doğrulardan çıkarılan pratik çözümlerden başka yol gösterici tanımayalım. Dogmatik saplantılardan, takım tutarcasına sürdürülen düşünmeye bir an bile açılmayan donmuşluktan kurtulalım. Diyalektik adına diyalektik temel yasalarını yadsıyıp değişmeyi yok saymayalım. Belli bir tutarlılığı kavuşmamış yeni yetmelerden başkasının düşmeyeceği kendini kanıtama hevesi, işe yeni başlamışlıktan doğan heyecan, bizi "ben den başka herkes yanlıştır" gibi bir önyargıya götürmesin. Herşeyden önce ön yargılardan bütünüyle kurtulmuş olarak diyalektik yöntemle düşünmek, incelemek, irdelemek ve ancak ondan sonra bilimsel verilerin ışığında özel çözümlere varmak zorunda olduğumuz, bunu da öyle her önüne gelenin yapmak yeterliğinde olmadığını unutmayalım. Bu çabanın teori-pratik bütünlüğü içinde bilimsel bilgi özümsemesiyle belli bir deney birikiminden başladığını, sonunun da öyle kolay ve yakın olmadığını gözden uzak tutmayalım. Kendimizi her an doğru ve nesnel bir ölçüyle değerlendirip ne oranda doğru yargılara varabileceğimizi düşünelim. Katılmaya adaylığımızı koyduğumuz bu mücadele, adı üstünde, bireysel bütün tutkuların arınmış, kişisel doyumunu bu arada aramayan, özveriyle donatılmış, çalışkan, disiplinli ve aynı derecede de gerçekçi, dogmatik olmayan bireylerin oluşturduğu bir yeni bireşimle yürütülür. Bireyler kişisel hırslarından ve yukarıda sayılan kusurlarından kurtuldukları, her olayı bilimsel bir kesinlikle değerlendirip insanca yorumladıkları, devrim uğruna insanı yok saymayacak bir gerçekçiliğe ulaştıkları oranda bu mücadeleye yararlı olurlar, bu mücadele içinde etkin ve yönlendirici olurlar.

Bu mücadele içinde düzenin getirdiği koşulların, gerek küçük burjuva kesiminden katılanlarda gerekse işçi sınıfı bireyleri içinde ayrı niteliklerdedir, ama her iki sınıfsal yapıda da görülebilir. Çünkü her iki sınıf bireyleri bu koşulların ürünü olan bilinç eksikliklerini ve yozlaşmaları taşımaktadır. Gene bu mücadeleye yeni girmişlerde görülen idealizasyon büyük bir tehlike olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir uça içi bireyin her yaptığı doğrudur gibi kesin bir yargıyla sapsmadan sapsmaya yuvarlanan bir yanlışlık vardır; öteki uça da küçük burjuva öğelerin bu mücadeleye katılmaları ve onların gerçekleştirdiği saf değiştirmeyi doğru değerlendirememekten doğan başka bir sapma. Sonunda da bütün küçük burjuva kökenli devrimcileri yadsıma.

Her iki yanlış da (bu saptamaları nitelikle için kullanılacak en hafif deyimdir yanlış) bu uzun süreli ve birikimlerle sürdürülen mücadeleye yeni girenlerin duygusallıklarını yenip bilimsel bir nesnellikle durum çözümlemesi yapmayı becerememelerinden doğar. Yeterli bir öğrenim-egitim çalışmasından geçmeden olayları kendi anlık bilgi birikimleriyle değerlendiren yorumlamaya kalkışmalarından, gene bu yetersizlik içinde ve özümsememiş, sistematize edilmemiş, dağınık bilgi dağarcıklarıyla kişisel yargılara varmanın yanlış-

lığını kavrayamamalarından kaynaklanır. Bir örgüte girmenin doğruluğunu, örgüt disiplini içinde yoğunlaşmanın tek çözüm olduğunu genelde, kuramsal olarak kabul etseler bile, gene de örgütsel davranış özümseyecek zamanları olmadı için bireysellikten kurtulamazlar. Bütün kişisel doyumlarını da sergileyerek, örgüt adına yargılar vermeye, kendilerini örgütle özdeşleştirmeye kadar vardırırlar işi.

Devrimci, örgütüyle özdeşleşmelidir elbette. Ancak bu gerek kuramsal bilgi, gerekse deneysel birikim bakımından daha işin en başında olan bireyin istemi ve duygusallığı doğrultusunda olmaz. Örgüt, deneylerden geçmiş, kuramla uygulamayı uzun yıllar birlikte yaşamış kaynaştırmış usta kadroların bileşkesiyle oluşur. Gerek yeni katılan, gerekse eskiyen bireylere düşen, bu genel bileşkenin dışına düşmeksiz, ama dogmatik bir düşünmezlikte sürekli kaçınarak, doğruları, eleştiri-özeleştiri sürecini boyuna yenileyerek bulmak, özümsemektir. Örgütlü bir devrimcinin görevi, kendi kişisel yargılarını örgütün diyalektik gelişimini gözünü dört açıp izlemek, örgütün genel çizgisiyle geçerken ve sağlıklı bir bütünlüğe varmak için sürekli çaba göstermek, kendini örgütün genel doğrultusunda yetiştirmektir.

Bir tiyatro yazısında neden mi söylenir bunlar? Gene bilizir ki toplumda hiçbir birim, tek başına, genelden kopuk ve ayrı değildir. Tam tersine toplumsal yapı, aralarında karşılıklı etkilemelerle değişen ve birbirini değiştiren birimlerden oluşur. İşte bu yüzden sanat alanındaki (tiyatro alanında da) sorunlarımız da geneldeki sorunlarımızın yansımadasın başka birşey değildir. Toplumun değiştirmeye doğrudan doğruya yönelmiş olan mücadele içinde rastladığımız yanlışlıklar, sanat alanında da ayrı boyutlarda karşımıza çıkar. Üstelik, şimdiki değin yurdumuzda süregelen yabancı etkiler altında sanatsal yapımız daha karmaşıklaşmış, burjuva yozlaştırması sanatçılarımızı derinden etkilemiştir. Sınıfsal ayırım, sanatımızda iyice belirginleşmiştir.

Tiyatroya bakanak olursak aynı durumla karşılaşırız. Şimdiye değin, küçük burjuva ağırlıklı seyirci için tiyatro yapılmıştır. Dış etkilere, öykünelere bütünüyle açık olan burjuva ve küçük burjuva ağırlıklı seyirci, kendi isteklerine uygun bir özü yapılan tiyatroya yerleştirmiştir. Bu özün biçimi gene dış etkilere sonuna kadar açık olmak üzere, Türkiye tiyatrosunda oluşmuştur. Emekçiler de gerek özü, gerekse biçimi kendileriyle böylesine çelişen bir tiyatroya ilgi duymamışlardır elbette.

Ama toplumsal mücadele gelişip sanatın bu mücadele içindeki yeri anlaşılınca, mücadeleye tiyatrocular olarak katılmak isteyen devrimcilerin sorunları ilk kez ortaya çıkmıştır. Somut sorunları bunlar. Devrimci bir tiyatro yapmak üzere yola çıkmanın yeterli olmadığı kısa zamanda anlaşılmıştır. Şimdiye değin yapılan tiyatrodan başka bir tiyatro yapılmalıdır. Çünkü seyircinin sınıfsal yapısının değişmesi söz konusudur. Dar kapsamıyla işçiyile, geniş kapsamıyla da emekçilerle, devrimcilerle diyalektik ilişkisini gerçekleyen bir tiyatro.

Türkiye tiyatrosu, bütünüyle bu sorunları çözmeye sürecindedir şimdi. İşte bu süreç boyunca, yazımızın başında sözünü ettiğimiz katılıklar, saptamalar değişik boyutlarda tiyatro dünyamızı da dalgalandırır. Tiyatronun kendine özgü sorunlarına devrime katkıda bulunmak istediğinden kaynaklanan sorunlar eklenir. Gene yukarıda sözünü ettiğimiz heyecanlı çıkışlar tiyatrocularımızı şaşırtır, saptır. Genel mücadele alanında görülen suçlamalar, engellemeler daha da keskinleşerek tiyatrocuların birbirine düşürür. Bu arada gerçekten yanlış, ters, zararlı olan çalışmalar bir soluk alır. Faşist baskılar tek buldukları, yalnız buldukları ilericiler, devrimci tiyatrolar üzerine daha bir yürekli saldırırlar. Genel hareketten kopuk kalan tiyatro toplulukları her türlü etkinliklerini yitirip seyirci bilinçlendirme işlevlerini yerine getiremez olurlar. Kitle desteğinden yoksun düşerler.

Tiyatro dünyamıza doğru bir çözümlenme getirmek için durumun gerçekçi ve bilimsel bir görüşle saptanması gerekir. Ne heyecanlı bir atılışla dışlere kapılıp bireysel kalmaya zorunlu çıkışlar, ne de yapılan genelden soyutlayıp hepsini yadsıyan yalınlık bir çözüm getirir. Tiyatroyu genel hareket içinde yerli yerine oturtmak isteyen tiyatrocuların, tiyatro yanında giderek tiyatrodan da önce genel mücadele içinde yer almaları işe doğru bir yaklaşımla girişmeleri demektir. Böylece tiyatro örgütlü mücadeledeki özel yerini diyalektik bir doğrulukla alır ve işlevini yüklenip sürdürerek gelişir.

Piyer Loti Caddesi 21/1
Cağaloğlu - İSTANBUL

- Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi : II
Debray ve Latin Amerika'da Devrim
Jack Woddis
12.50 TL.
- Portekiz'de Özgürlüğün Şafağı
Alvaro Cunhal
17.50 TL.

- Planlama, Kalkınma ve Türkiye
Yalçın Küçük
22.50 TL.

- Çağdaş Troçkizm ve Karşı Devrimci Özü
M. Basmanov
20. - TL.

BİR GÖRÜŞME:

FKP MİLİTANLARI 22. KONGREYİ NASIL GÖRÜYOR ?

Fransa'da, başta Pazar günleri olmak üzere, diğer tatil günlerinde çeşitli politik güçlerin temsilcileri, halkın kalabalık olarak toplandığı çeşitli bölgelerde yayımlarını satar, bildirilerini dağıtarak politik görüşlerini yaymaya çalışırlar.

Fransa'nın en güçlü politik örgütü olan Fransız Komünist Partisi militanlarını bu tür çalışmalarda her zaman görmek mümkün. Paris'in Daguerre sokağında. Sokakta kurulu bir pazaryerinde parti yayımlarını satmakta olan bir grup Komünist Partisi üyesine yaklaştık. YÜRÜYÜŞ'ün sorularını yöneltmeden önce, kimliklerini öğreniyoruz partililerin : Alain Fourrier tıp doktoru; Daguerre hücresi üyesi. Karısı Geraldine de aynı hücreden. Geraldine bir sendikada ücretli olarak çalışıyor. UNESCO'da sosyal bilimler uzmanı olarak çalışan Dr. Walgange ise Jean-Moussinac hücresi sekreteri, aynı zamanda seksiyon komitesi üyesi.

● Fransız Komünist Partisi'nin 22. Kongresinin partili militanlar ve Fransa'daki politik yaşam açısından taşıdığı önemi anlatırmısınız?

● Geraldine- Giderek sertleşen bir mücadele ortamında yaşıyoruz. Bu ortamda Parti Kongresi büyük önem ve anlam kazanıyor. Parti görüşlerinin geniş bir tartışma ortamında üyelere yeniden ele alınması, geliştirilerek günün koşullarına daha uygun ifade biçimlerine kavuşturulması büyük önem taşıyor. Üstelik, bu görüşlerin üyeler tarafından özümsemesi onların daha da gelişmesini, mücadeleye daha bilgili ve bilinçli olarak katılmasını sağlar. FKP'nin üye sayısında görülen artış, kongreye yeni bir anlam veriyor. Yeni üyeler bu Kongrede parti politikasının saptanmasına katılacaklar. Kongredeki tartışmalar sonucunda daha bir açıklığa kavuşmuş olarak mücadeledeki yerlerini alacaklar. Parti'nin görüşlerinin çevrede kolaylıkla savunulabilmesi açısından bu çok önemli.

● Alaine- Fransız Komünist Partisi'nin 22. Kongresinin Fransa'daki politik mücadele açısından büyük bir önem taşıdığı inancındayım. Dün, Fransa yeni bir kriz dönemi yaşıyor derken yalnızdık. Bugün ise Giscard bile durumun güçlüğüne kabul ediyor. Böyle bir ortamda Parti görüşlerinin kitlelerce daha büyük ilgi göreceği, öğrenilmek isteneceği açıktır. Kongre'de yer alan tartışmalara onlar da kulaklarını vereceklerdir. Kitleler, komünistlerin kendilerine hangi çözüm yollarını önerdiğini öğrenirken bir yandan da bu yolların nasıl bir araştırma ile demokratik yöntemlerle belirlendiğini somut olarak görecektir, son Cumhurbaşkanlığı seçimleri, solün iktidara gelebileceğini göstermişti. Kongre'yi izleyen dönemde bu yolda bir adım daha atılacağına inanıyorum. Gerek Kongre'nin parti üyelerine vereceği hız ve şevk, gerekse geniş çevrelerde uyandıracığı etkiler açısından, sonucun böyle olacağına inanıyorum.

● Biraz önce çözüm yollarının saptanmasında izlenen demokratik yöntemlerden söz ettiniz. Kimileri ise, yalnızca tek bir karar tasarısı ile Kongreye gidilmemesini. Fransız Komünist partisi'nin demokratik bir kuruluş olmadığını göstergesi sayıyorlar ve söylüyorlar.

● Geraldine- Söylerler, söylerler. Burası doğru; hatta Radyo ve Televizyonda bile söylerler, söylüyorlar. Ama kimi inandırabilirler? Orası başka. Üy-

le ki, sanki bizim Kongre'nin nasıl oluştuğunu hiç bilmiyorlar. Partimizin tüzüğü gizli ya da saklı değil. Pratiğimiz de ortada. 21. olağanüstü kongreden bu yana ancak bir yıl geçti. Partimizin bünyesinde, fraksiyon ya da tandans olmadığı doğrudur. Bir kez karar alındı mı, herkes bu karara sıkı bir disiplin içinde uyar, kararları uygular. Ne var ki, bu kararlar alınırken her üye başka -hiç bir örgütte görülmemiş bir serbesti içinde kişisel görüşlerini söyler. Kendi görüşlerini sonuna kadar savunur, alınan kararlar üzerinde değişiklik önerileri verir. İşte gördünüz, tartışmalar üç ay öncesinden açıldı. Tartışmalara hiç bir sınır getirilmez. Bu tartışmalar, her düzeyde uzun uzun yapılabilir. Yayın organlarımızda bile bunu gözlemek mümkündür. Yayın organlarımızda, herkesin gözleri önünde açık açık tartışıyoruz. FKP'nin "antidemokratik"liğinden söz edenler eğer bundan daha demokratik bir yöntem biliyorlarsa buyursunlar söylesinler. Diğer partilerde birden çok sayıda taslak olabilir. Ancak, dikkat edelim, bunlar kişilere bağlı temelsiz dökümanlardır. Çoğu kez de bu dökümanlar önceden açıklanmazlar. Parti karar tasarıları vb. üzerindeki tartışmalar çok kısa bir süre içerisinde ve usulen yapılır. Şimdi karar vermek gerekir; demokratik olan bu mudur?

● Wolgange- Kongre hazırlıklarından söz açılmışken izininizle ben de bir kaç noktaya değinmek istiyorum. Şurası önemli : Karar tasarısı her hücrede tartışılır. Zaman zaman satırların, kelimelerin tartışıldığı bir nitelik kazanır bu tartışmalar. Hücredeki tartışmaların her biri gerekli gördükleri değişiklik önerile-

rini yapabilirler. Çoğunlukla birden çok toplantı olur. Bundan sonra konu seksiyon konferansında ele alınır. Hücrelerde yapılan değişiklik önerileri, hücreler tarafından benimsenmişse, bu öneriler seksiyona ilgili hücrenin görüşü olarak getirilir. Hücrenin bütünü tarafından benimsenmeyen öneriler de buraya ulaştırılır. Seksiyon konferansında meseleler ele alınır, enine boyuna tartışılır. Bu tartışmalar sırasında yeni değişiklik önerileri ortaya çıkabilir. Daha sonra, benimsenmiş öneriler Federasyon Konferansı'na iletilir. Aynı işlemler bu kademe de yapılır. Sonunda, en alt kademedeki hücrelerden itibaren gelmeye başlayan öneriler, Merkez Komitesi'nin tartışmaları ile görevli komisyonuna iletilir. Merkez Komitesi'ndeki tartışmalardan sonra, çeşitli kıstaslara göre sınıflandırılmış olan öneriler, son tasarı ile birlikte Kongre'nin ilgili komisyonuna ulaştırılarak Kongre'nin bilgisine ve kullanımına sunulur. Hücrede öne sürülmesine rağmen kabul edilmeyen bir önerinin Kongre tarafından benimsenmesi olasılığı her zaman için vardır. Bütün bunların yanı sıra Partinin günlük gazetesinde, haftalık merkez organlarında da üyeler görüşlerini dile getirebilirler. Bu yayın organlarında üyelerin görüşlerine açık tartışma sünneti bulunmaktadır. Bu tartışmalarda yer alan görüşler, örgüt içi tartışmaya da ışık tutabilirler. Ayrıca yine belirli kıstaslara göre tasnif edilerek Kongre'ye ulaştırılırlar.

Fransız komünist partisi parti içi demokrasiyi bu biçimde anlamakta ve uygulamaktadır. Bu durumda partimiz dışındaki politik örgütlerin, iç işleyişleri açısından bizden daha demokratik olduklarını söylemeye cesaret edebileceklerini sanmıyorum.